Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

M. ISAKOWA, R. HASANOW,
B. HAÝDAROW, A. SULEÝMANOW,
S. JUMANIÝAZOWA, B. AZIMOW

ŞEKILLENDIRIŞ SUNGATY

Umumy orta bilim berýän mekdepleriň
3-nji synpy üçin derslik

Özbegistan Respublikasynyň Halk bilimi ministrligi tarapyndan neşire hödürlenen

DAŞKENT
«YANGIYO'L POLIGRAF SERVIS»
2014

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Syn ýazanlar: *G. Amirowa* – Kary Niýazy adyndaky ÖzPYYBY ylmy işgäri.
A. Murtazaýew – Daşkent şäherindäki 78-nji mekdebiň şekillendiriş sungaty mugallymy.
N. Baýmuradowa – Respublikan tälim merkeziniň metodisti.
O. Rajabowa – Daşkent şäheriniň Hamza tümeniniň 155-nji mekdebiniň şekillendiriş sungaty mugallymy.

ŞERTLI BELGILER:

— ugrukdyryjy soraglar we ýumuşlar

— amaly iş we ýumuşlar

— gyzykly ýumuşlar

— gaýtalamak üçin soraglar we ýumuşlar

— öwrenmeli we ýatda saklamaly material

— öýe berlen ýumuşlar

* — zehinliler üçin ýumuşlar

— dersiň soňy

“Respublikanyň ýörite kitap gaznasynyň hasabyndan kärende üçin çap edildi”

ISBN 978-9943-309-72-2
© «Yangiyo‘l poligraf servis», 2010 2014.
© M. Isoqova, S. Jumaniyozova, 2010, 2014.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

SÖÝGÜLI MESGEN — ÇAGALARYŇ DÖREDIJILIK ÖÝI

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

SURAT ÇEKMEK ÜÇIN ÝER TAÝÝARLAMAK WE ZADYŇ ÖLÇEGINI KESGITLEMEK

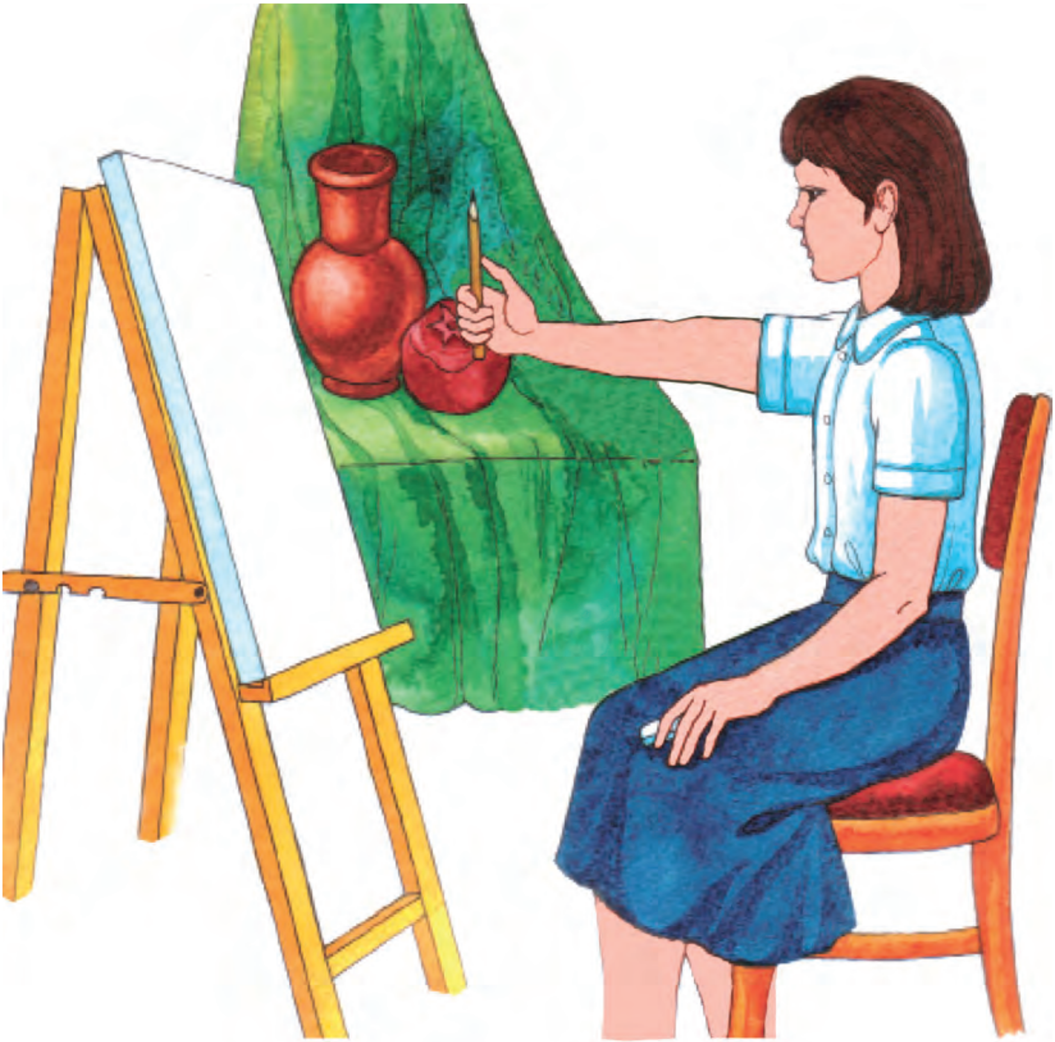

Surat çekilende kagyza ýagtylyk şöhlesi çep tarap-dan düşer aly edip oturyň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

I ÇÄRÝEK

G. Abdurahmanow. *Akdaşdaky bulak.*

Şu çärýekde siz:

- ýazyň we güýzüň suratyny işlemegi;
- kontrast reňkleri we olardan peýdalanmagy;
- miweleriň suratyny çekmegi;
- dörtburçluk we ýol-ýol şekillerde nagyşlary işlemegi öwrenersiňiz çekmegi öwrenersiňiz.

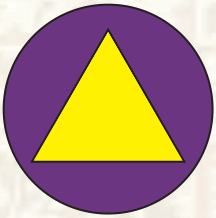

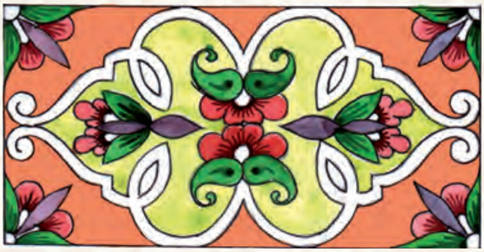

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1 «ÖZBEGISTAN – MENIŇ WATANYM» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

Özbegistan – meniň Watanym. Onda biziň ata-babalarymyz ýaşap gelipdirler. Häzirki wagtda biz onuň tämiz howasyndan dem alyp, şypaly suwlaryndan içip, ekin meýdanlarynda ýetişdirilýän nygmatlaryndan lezzetlenýäris.

Ýokardaky suratda Watanymyzyň paýtagty – Daşkentdäki Garaşsyzlyk meýdanynda ýerleşdirilen heýkeller kompozisiýasyny görýärsiňiz. Bu kompozisiýa “Ýagşylyk monumenti” diýlip atlandyrylýar.

1. Şu heýkelleriň nähili simwoliki manysy bar?
2. Olar barada aýdyp beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

G. Abdurahmanow. *Daglar.*

Watanymyzyň tebigaty barada gürrüň beriň.

1. Ýokardaky suratda haýsy baýram suratlandyrylypdyr? Ol hakda aýdyp beriň.
2. Baýram şadyýanlygy nähili reňklerde suratlandyrylýar?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Çotgalar.

Reňklenýän üstüň uly-kiçiligine garap ýogyn, ortaça we inçe çotga seçilip alynýar.

Çotgadan peýdalanmagyň kadalary:

— çotgany suwda galdyrmaň;
— çotgany täze reňke batyrmazdan ozal ony suw bilen ýuwuň;
— çotgany gurak saklaň.

Guaş — suwda ereýän gurak reňk.

Guaş reňkleri.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Özbegistan – meniň Watanym» temasynda geçirilen söhbet esasynda özüňizde galan täsirler boýunça surat çekiň.

1. «Özbegistan – meniň Watanym» temasynda çekilýän suraty tamamlaň.
2*. «Garaşsyzlyk baýramy» temasynda surat çekiň.

Aşakda berlen surat esasynda Özbegistanyň gözel tebigaty barada gürrüň edip beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2 «ÝAZ – GEÇDI SAZ» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

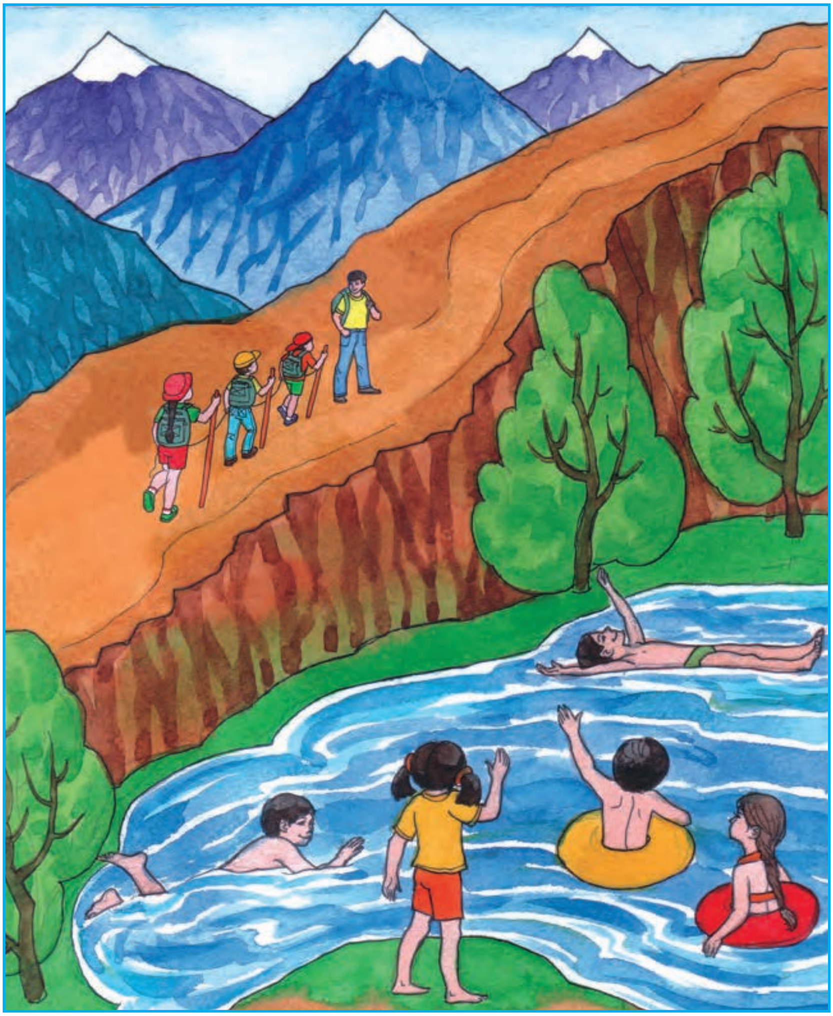

1. Surat esasynda deň-duşlaryňyzyň tomusky dynç alşyny nähili geçirendigi barada hekaýa ediň.
2. Suratkeş dagyň görnüşini işlände nähili reňklerden peýdalanypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Zatlar gözegçiden uzaklaşdygy saýyn olaryň ölçegleri kiçelip görünýär, reňkleri bolsa barha öçügsilenýär.

Dagyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

Galamda ilkinji işlemek.

3

Şekili galamda doly çyzmak.

4

Şekili reňklemek.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Tomusky täsirleriňiz esasynda «Ýaz – geçdi saz» temasynda tebigatyň keşbini suratlandyrýan surat çekiň.

Ş. Gafurowa. *Dagly köl.*

1. Synpda işlenen «Ýaz – geçdi saz» temasyndaky suraty reňkli galamlar bilen reňkläň.
2*. «Biziň bagymyz» temasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3 ATLAS MATASYNDAKY REŇKLERIŇ ÖWÜŞGINI

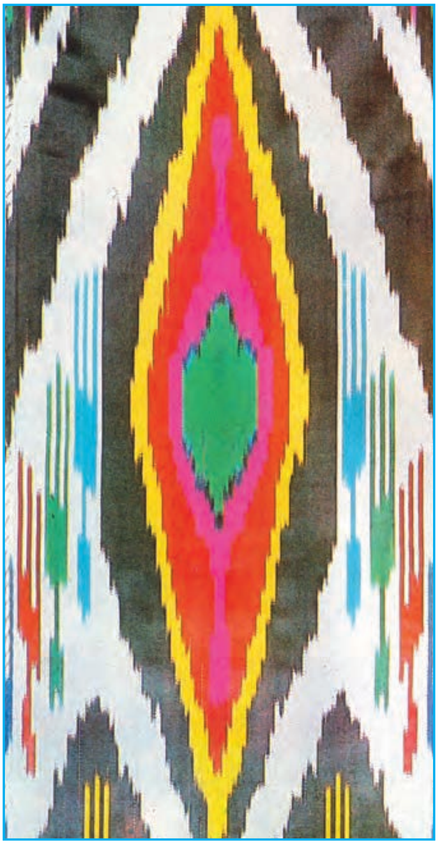

Özbegistanymyz özüniň atlas matalary bilen meşhurdyr. Özbegistan atlasy reňbe-reňligi bilen tapawutlanýar. Olarda reňkler öwşün atýarlar.

1. Ýokardaky suratlarda suratlandyrylan atlas matalardaky şekillere we reňkleriň öwüşginine üns beriň.
2. Matalarda ulanylýan reňkleriň atlaryny aýdyň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Reňkleriň halkasy.

Reňkleri almagyň düzgüni.

Reňkleriň halkasynda bir-birine ýakyn, ýanaşyk duran reňkleri garyşdyryp täze reňki almaly. Eger şeýle edilmese anyk görnüşe eýe bolmadyk reňkler emele gelýär.

Akwarel reňk bilen işlemek.

Kagyzdaky öňki çalnany guramanka çalnan reňk özara garyşýar.

Birinjisi guransoň çalnan ikinji reňk özara garyşmaýar.

Reňke näçe köp suw garylsa, ol şonça açyk reňke geçiberýär.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Guaşyň akwarelden tapawudy.

Akwarelde çekilen surat.

Guaşda çekilen surat.

Guaşyň akwarelden tapawudy: guaş reňki biriniň üstüne ikinjisi çalnanda onuň aşagyndaky reňk görünmeýär. Guaş reňki akwarele garanda goýyrak çalynýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Reňkler bilen maşk etmek.

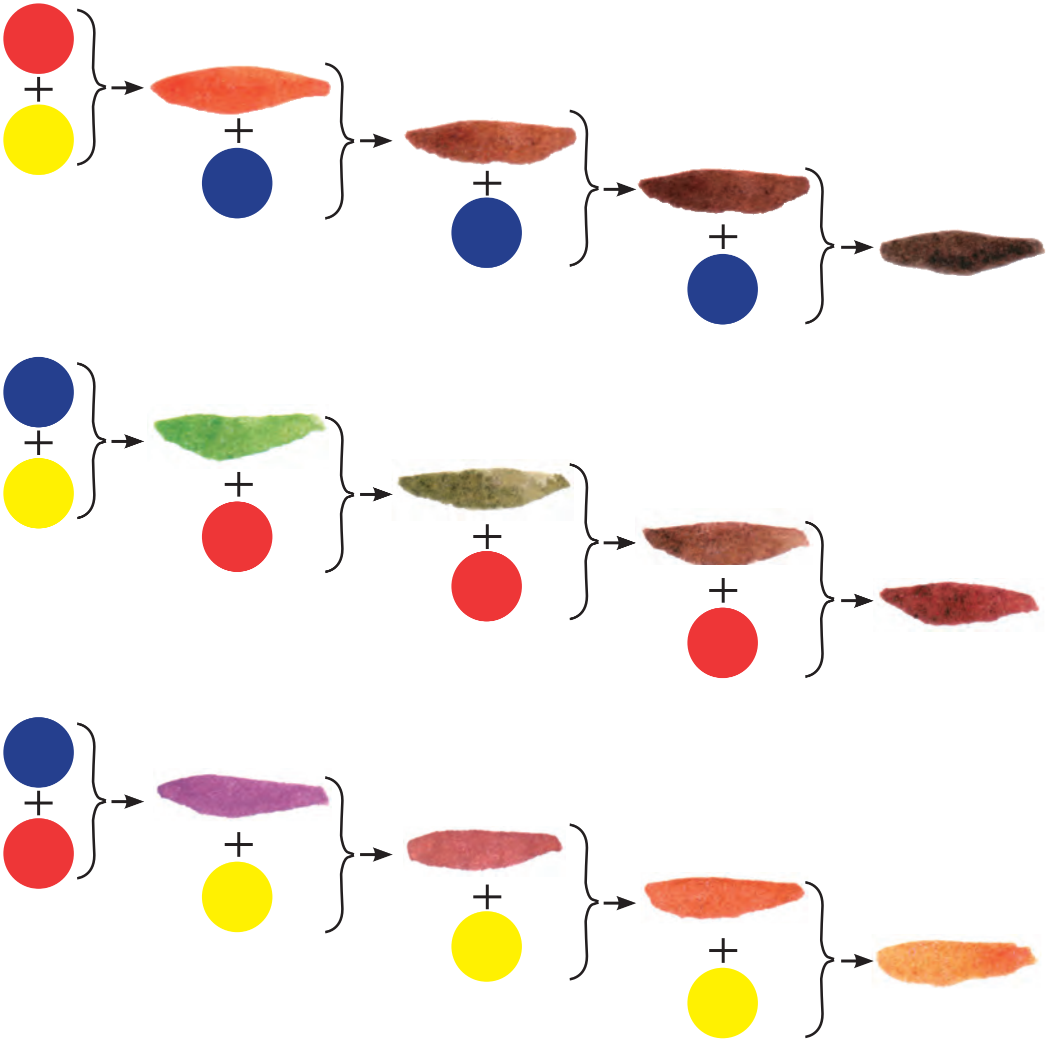

Ýokardaky görkezmeler esasynda dürli reňkleri alyň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Atlas üçin nagyş çekmegiň yzygiderliligi.

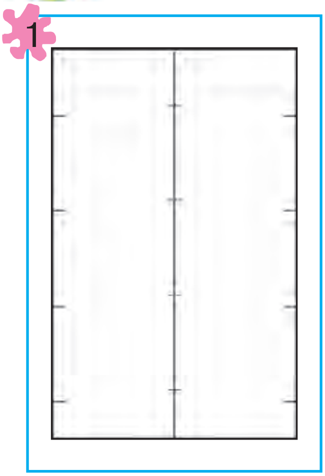

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

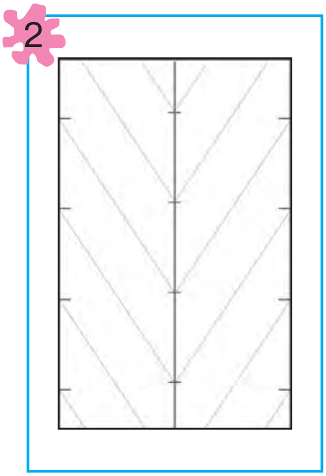

Galamda ilkinji işlemek.

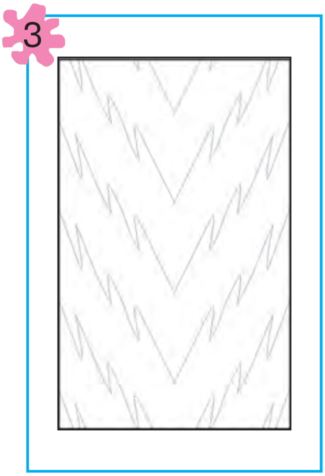

Şekili galamda doly çyzmak.

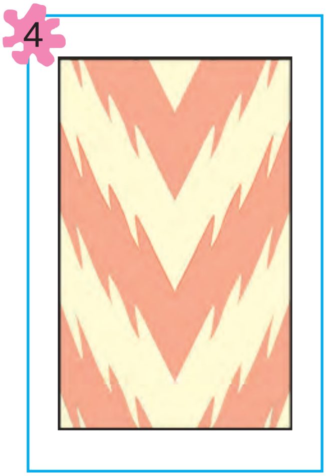

Açyk reňklere reňklemek.

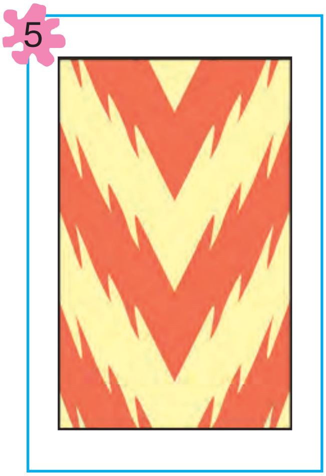

Goýy reňklere reňklemek.

Goýy reňk bilen timarlamak.

Ýokardaky usul esasynda atlas üçin nagyş çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1

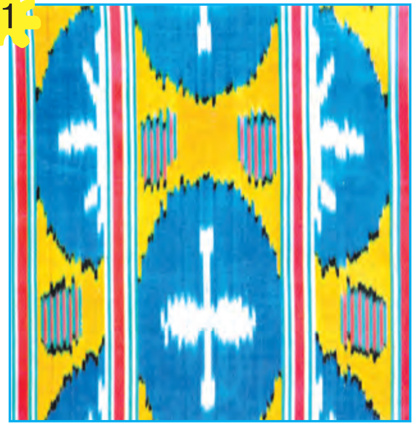

«Tumar» hanatlasy.

2

«Namazşam gülli» hanatlas.

3

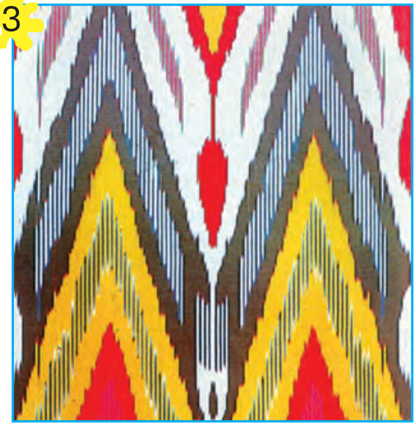

«Çakyrym tabdili» hanatlasy.

4

«Gara garga» hanatlasy.

1. Ýokardaky hanatlaslardan haýsy biri size ýarady?
2. Hanatlaslarda nähili reňkler ulanylypdyr?

1. Synpda çekilen atlas nagşyny tamamlaň.
2*. Başga görnüşdäki atlas üçin nagyş çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

4 ÝOL-ÝOL NAGYŞ ÇEKMEK

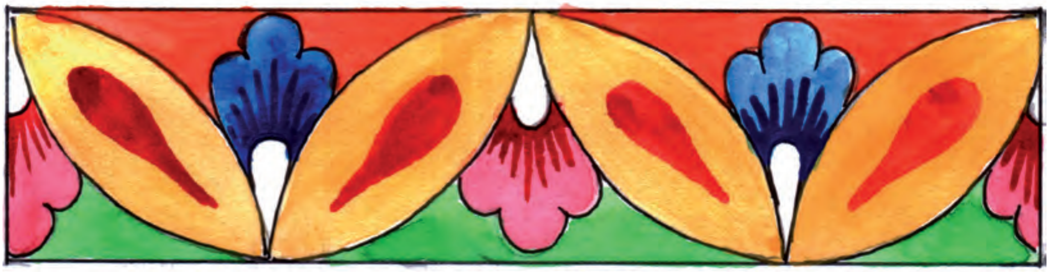

1. Her bir nagyşda ulanylan bezeg güllerini görkeziň.
2. Nagşyň esasyny we bezeg güllerini deňeşdiriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Kontrast reňkler — özara garşylykly bolan reňklerdir.

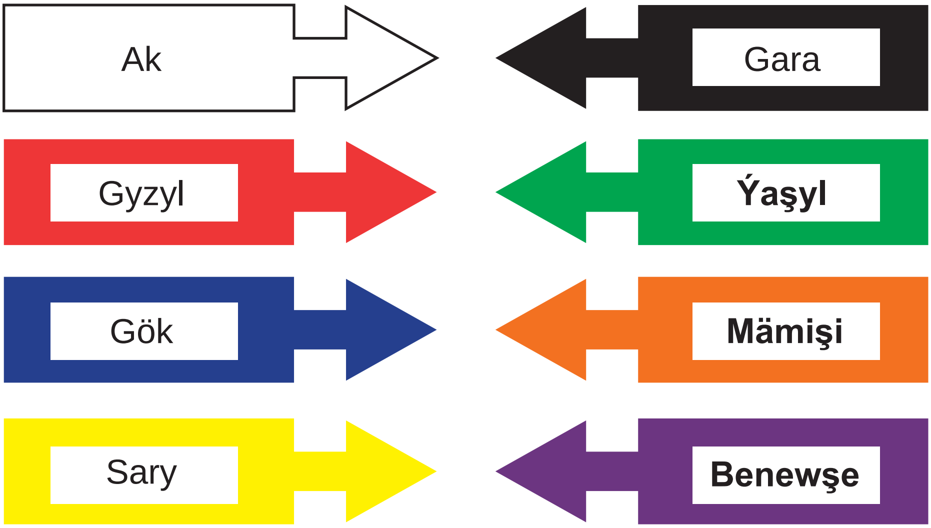

Bu reňkler ýanaşyk ulanylanda bir-birini ýagtyrak görkezýär.

Kebelegiň ganatyndaky kontrast reňkleri anyklaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

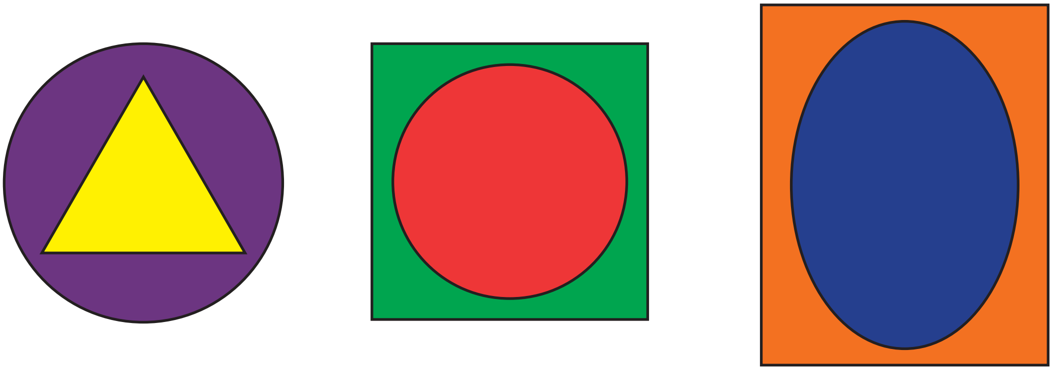

Kontrast reňkleriň biri ikinjisiniň esasynda (fonunda) ýagtyrak görünýändigine üns beriň.

Nagyş çekilende onuň esasy we bezeg gülleri kontrast reňklere reňklenýär.

Ak, çalreňk we **gara** reňkler — **ahromatik** reňkler diýilýär. Galan reňkler bolsa **hromatik** reňklere degişlidir.

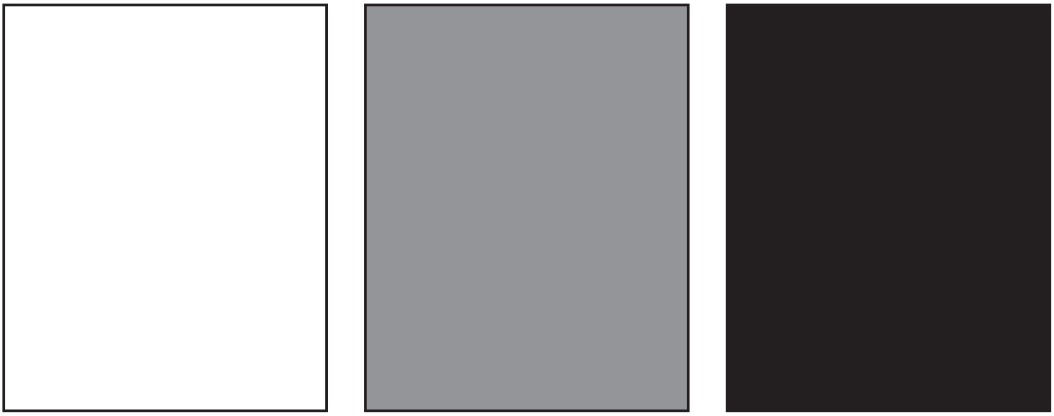

Ahromatik reňkler esasy reňkleri has-da ýagtyrak görkezýär.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

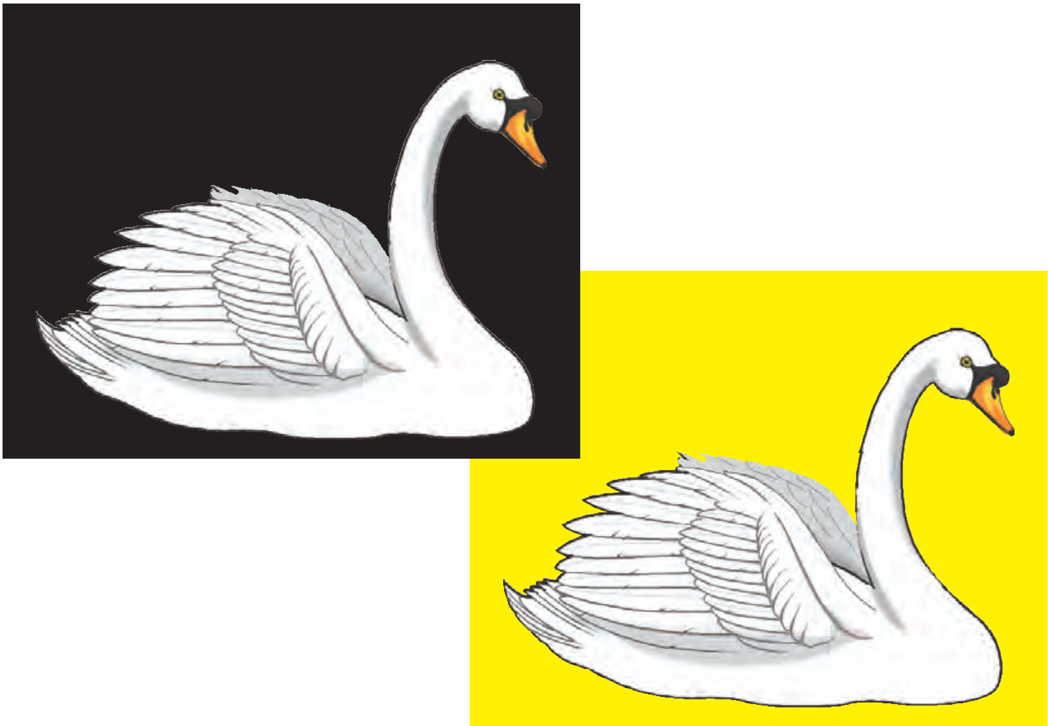

Ak guş gara esasda has ak görünýär. Sary esasda bolsa onçakly ak görünmeýär.

Ýol-ýol nagyşlar.

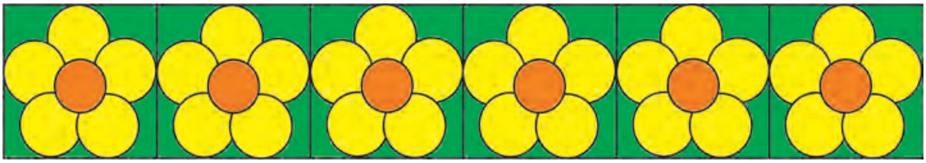

Bir sany bezeg gülli (aýgül).

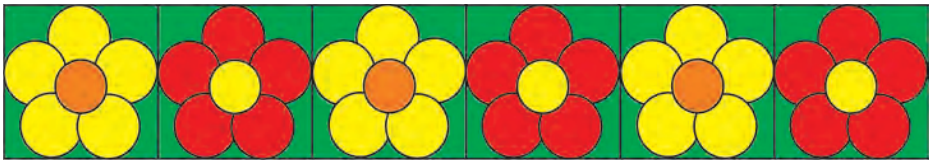

Iki hili reňkdäki bir sany bezeg gülli (aýgül).

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

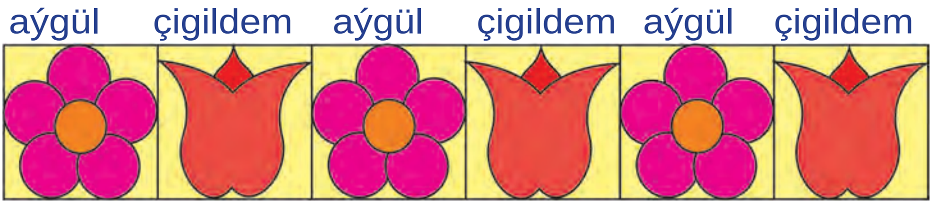

Iki bezeg gülli.

Ritm — nagyşda bezeg gülleriniň gaýtalanyp ýa-da çalşyp gelmegi.

Iki bezeg gülli ýol-ýol nagyş çekiň.

1. Aşakdaky ýol-ýol nagyşlarda haýsy bezeg güllerinden nähili tertipde peýdalanylypdyr?

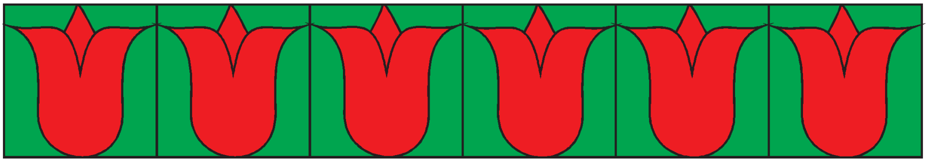

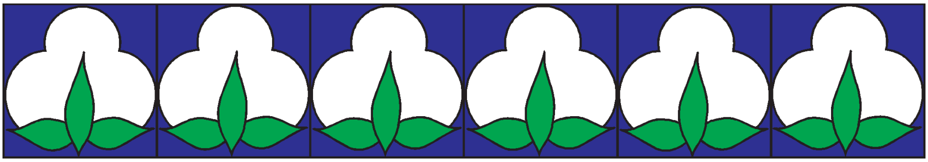

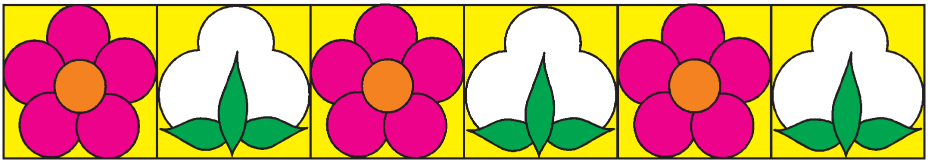

2. Nagşyň esasy we bezeg gülleri nähili reňklere reňklense gowy bolar?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3. Kontrast reňkleri jübüti bilen sanap beriň.

4. Ýapragyň suratyny çekmek üçin nähili reňkdäki esas (fon) saýlansa gowy bolar?

5. Näbelli reňkleri tapyň.

1) sary + gök = ? ________

2) gyzyl + ? ________ = mämişi

3) ? ________ + gök = benewşe

6. Aşakdaky zatlar bezelende nähili nagyşlardan peýdalanylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Iki sany bezeg gülli nagşy akwarelde kontrast reňklere reňkläň.
2*. Iki sany bezeg gülli we reňkleri çalyşyp gelýän nagyş çekiň.

Ussa Ýakubjan Raufow
(1888 — 1974)

Ýakunjan Raufow – nakgaş ussa, Özbegistan halk suratkeşi. Nakgaşlyk hünärini atasy ussa Rauf Kelandan öwrenipdir. Ussa Ýakubjan Raufow Respublikamyzyň ençeme şäherlerindäki jemgyýetçilik binalaryny bezemäge ýolbaşçylyk edipdir.

Ussanyň işlän nagşy.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5

MIWELERIŇ SURATYNY ÇEKMEK

Ülkämizde öz sepini ýaýyp altyn güýz geldi. Baglarda alma, nar, şetdaly, üzüm, injirler, bakjalarda gawun-garpyzlar gowuja bişipdir.

Güýzde iň gözel baýramlarymyzdan biri bolan hasyl baýramy geçirilýär.

Hasyl baýramy barada aýdyp beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Naryň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

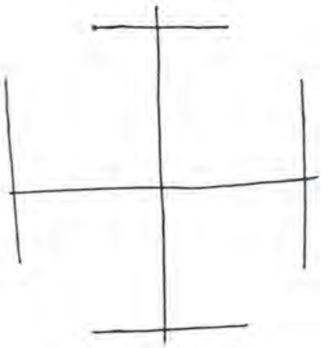

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

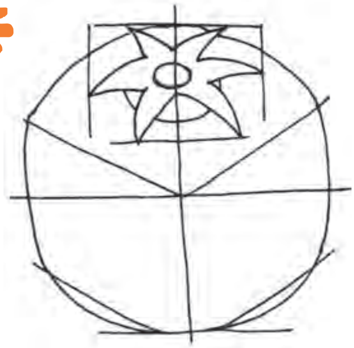

Galamda ilkinji işlemek.

3

Şekili galamda doly çyzmak.

4

Açyk reňklere reňklemek.

5

Goýy reňklere reňklemek.

6

Goýy reňk bilen timarlamak.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Almanyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

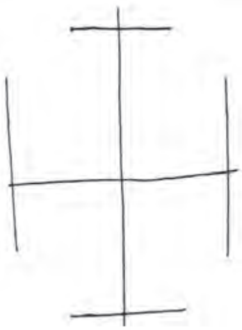

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

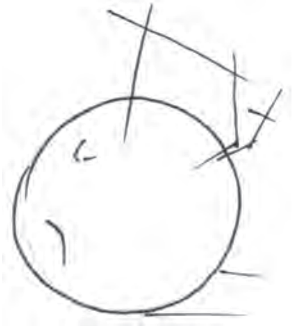

Galamda ilkinji işlemek.

3

Şekili galamda doly çyzmak.

4

Açyk reňklere reňklemek.

5

Goýy reňklere reňklemek.

6

Goýy reňk bilen timarlamak.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Alma bilen naryň suratyny çekiň.

1. Natura seredip surat çekende şekil kagyzyň üstüne nähili ýerleşdirilmeli?
2. Natýurmort çekilende ýene nämelere üns bermeli?

1. Synpda başlanan natýurmorty tamamla.
2*. «Miweler» natýutmortyny çekiň.

W.I. Ufimsew. Badamjanlar

Ufimsew Wiktor Iwanowiç (1899 – 1964) — Özbegistan halk suratkeşi. Ol öz üniň «Mawy rýumkaly natýurmort», «Meýdan gülleri», «Badamjanlar» ýaly natýurmortlary bilen meşhurdyr.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

6 HEÝKELTARAŞLYK

Heýkeltaraş Ilham we Kemal Jabbarowlar. Emir Temur.

1. Beýik babakelanymyz sahypgyran Emir Temur hakynda nämeleri bilýärsiňiz?
2. Ýokardaky fotosuratda görkezilen Emir Temuryň heýkeli barada aýdyp beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ilham Jabbarow — heýkeltaraş, Özbegistanda at gazanan sungat işgäri, Özbegistan Çeper Akademiýasynyň akademigi.

Ol Emir Temur, Al-Fergany, Jelaliddin Menguberdi, «Ene» ýaly heýkelleriň awtorydyr.

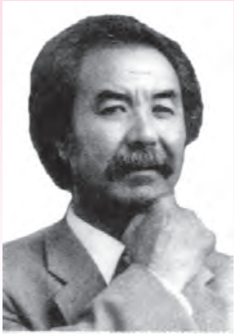

Ilham Jabbarow
(1945- nji ýylda doglan)

Al-Ferganynyň Ferganadaky bürünçden ýasalan heýkeli.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Heýkeller ýasalyş usulyna görä 2 görnüşe bölünýär: her taraplaýyn aýlanyp görmäge niýetlenen we tekiz üste güberçek edilip işlenen heýkeller.

Relýefli heýkel — tekiz üste (diwara) güberçek edilip işlenen heýkeldir.

L. Rýabsew, «Bahar geldi».

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Relýefli heýkel ýasamagyň yzygiderliligi.

1

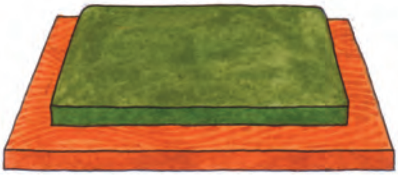

Plastilini (laýy) tagtajyga belli bir ga-lyňlykda tekiz ýerleşdirmek.

2

Ýasalýan heýkeliň şekilini çyzyp almak.

3

Ýasalýan heýkeliň şekilini kesip almak.

4

Stegiň kömeginde soňlama işlemek.

Balygyň relýefli heýkelini ýasaň.

1. Relýefli heýkel diýip nämä aýdylýar?
2. Relýefli heýkeli ýasamagyň yzygiderliligini aýdyp beriň.

1. Balygyň relýefli heýkelini işlemegi tamamlaň.
2*. «Oýnawaç horaz» relýefli heýkelini ýasaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

7 DÖRTBURÇLY NAGYŞ ÇEKMEK

Keşdeçilik

Keşdeçilik amaly sungatyň gadymy görnüşlerinden biridir. Pelek, sözene, çaýşep, kirpeç, zerdiwar ýaly keşdeçilik önümlerini bezemekde dörtburçluk görnüşindäki nagyşlardan peýdalanylýar. Keşdelerde ösümlik şekilli teswirler, şaha, gülýaprak, güldesseler köp duşýar. Keşdeçilik respublikamyzyň Buhara, Samarkant, Nurata, Şährisebz, Daşkent şäherlerinde giň ýaýran.

1. Ýokardaky suratda teswirlenen sungat nusgasy nähili işlenipdir?
2. Olary bezemekde nagşyň nähili görnüşlerinden we bezeg güllerinden peýdalanylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Dörtburçly nagyşlardan nusgalar.

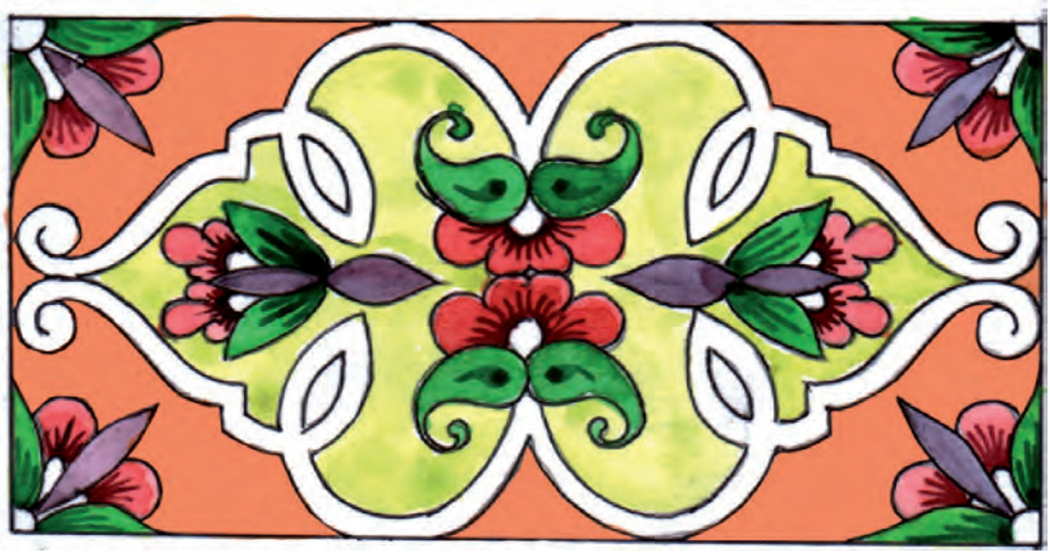

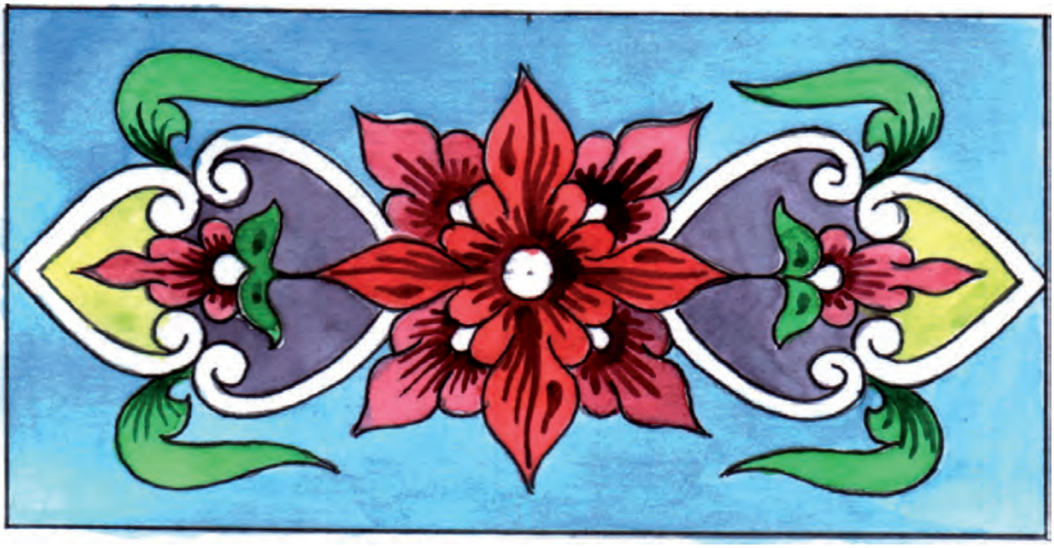

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Nagşyň dürli bezeg gülleri.

ýaprak

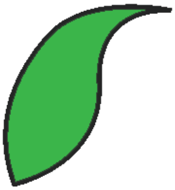

badam

palta

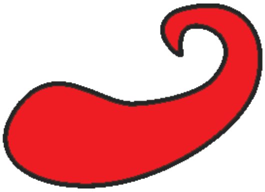

burç

margula

üç ýaprak

köp ýaprak

çigildem

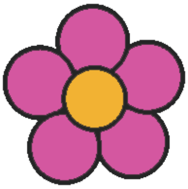

aýgül

pagtagül

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ýönekeý dörtburçly nagyş nusgalary.

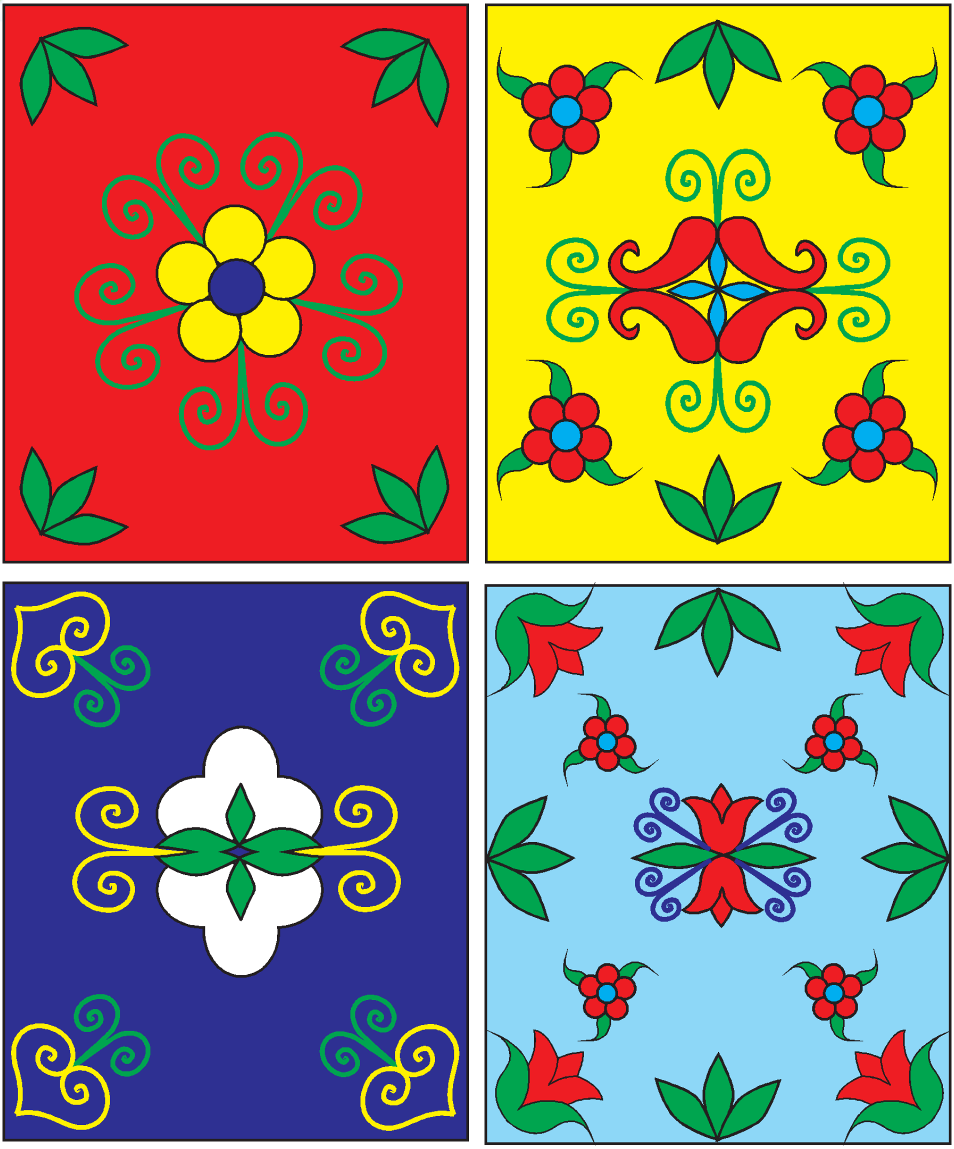

Ýokardaky nagyşlarda nähili bezeg güllerinden peýdalanylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Dörtburçly nagşyň çyzgysy.

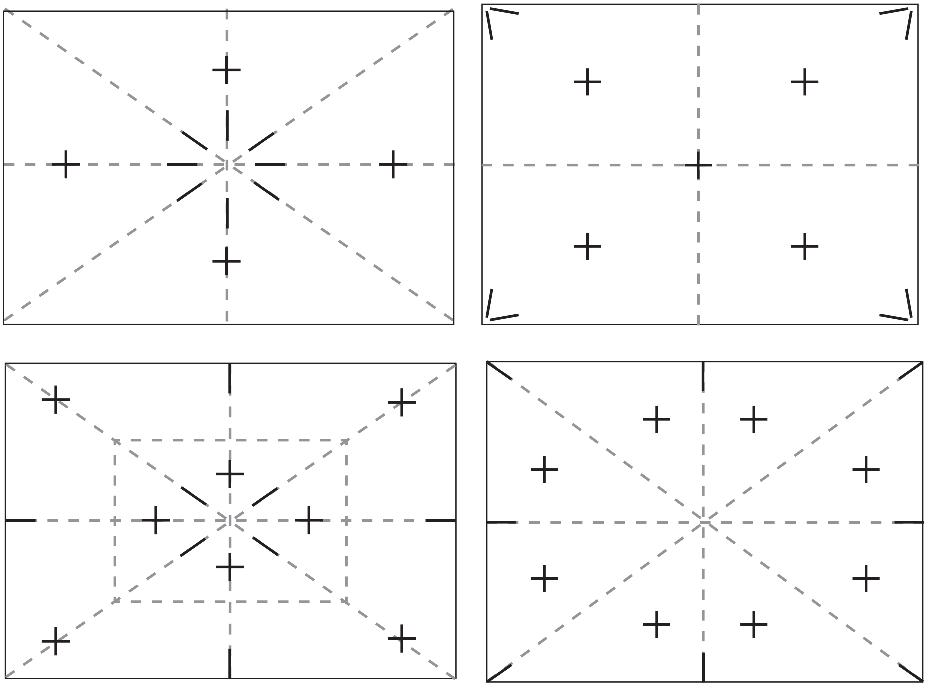

1. Sary reňkli kagyz listini 8 gat edip epläp, aýgül nagşynyň bezeg gülüni çyzyp alyň.
2. Eplenen kagyzy çyzylan gül bezegi boýunça gyrkyň. Netijede 8 sany aýgül nagyş bezegi emele geler.
3. Şoňa meňzeş ýaşyl reňkli kagyzdan 8 sany ýaprak bezeg gülüni hem gyrkyp alyň.
4. Ýokarda berlen nagşyň shemasynyň birini saýlap alyň. Gyrkylyp alnan bezeg güllerini gyzyl reňkli kagyzyň üstüne ýerleşdirip dörtburçly nagyş ýasaň.

Ýatlatma. «+» belgi bilen «aýgül», «-» belgi bilen «ýapragyň» orny belgilenedir.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

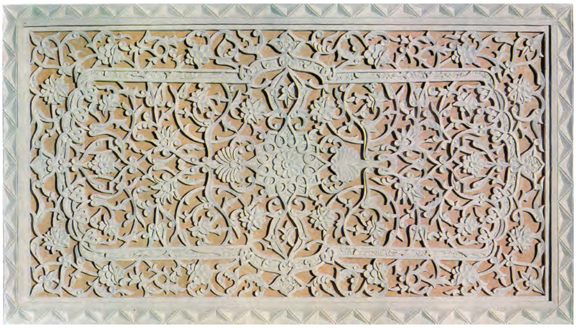

1. Ýokardaky zatlarda nähili bezeg gülleri ulanylypdyr?
2. Olarda ýol-ýol nagyşlar hem ulanylypmy?

1. Synpda çekip başlan dörtburçly nagşy tamamlaň.
2*. Ýol-ýol we dörtburçly nagyşlar esasynda ýaglyk üçin nagyş çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

8 «DAGDA GÜÝZ» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

G. Abdurahmanow. *Güýz.*

1. G.Abdurahmanowyň «Güýz» atly eserini üns bilen gözden geçiriň. Onda nämeler suratlandyrylypdyr? Eserde haýsy reňklerden peýdalanylypdyr?
2. «Dagda güýz» temasynda hekaýa düzüň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Reňkli teswir kompozisiýasy esasy we kömekçi elementlerden (böleklerden) ybaratdyr.

Esasy element adatda ortada teswirlenýär. Galan kömekçi elementler esasy elementiň daşynda ýerleşdirilýär.

Bu ýerde esasy element – günebakar, kömekçi elementler bolsa bal arylarydyr. Eger günebakary alyp taşlasak, kompozisiýa öz mazmunyny ýitirýär.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Dagda güýz» temasynda surat çekmegiň yzygiderliligi.

1

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

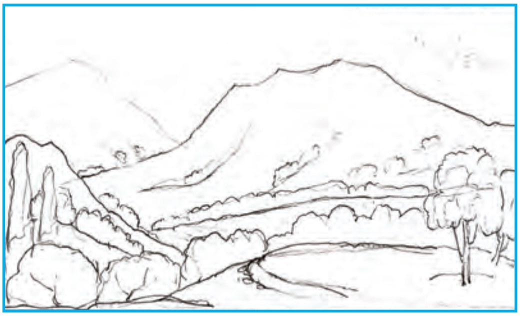

Galamda ilkinji işlemek.

3

Açyk reňklerde işlemek.

4

Goýy reňk bilen timarlamak.

1. Berlen suratçynyň eseri we «Dagda güýz» temasyndaky suraty çekmegiň yzygiderliligi esasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Güýz pasly adatda haýsy reňkler bilen suratlandyrylýar? Aşakdaky suratlaryň haýsysynda güýz pasly suratlandyrylypdyr?
2. Kompozisiýanyň nähili elementleri bar? 3-nji suratdaky esasy we kömekçi elementleri anyklaň.

1

2

3

4

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Synpda başlanan «Dagda güýz» temasyndaky suraty tamamlaň.
2*. «Güýz» diýlip atlandyrylýan surat çekiň.

Inogamow Zakir (1919 – 1996) — Özbegistan halk suratkeşi. Onuň eserlerinde gahrymanlaryň keşpleri janly, durmuşa ýakyn edilip aňladylandyrgy bilen ünsüňi çekýär. Inogamowyň meşhur eserleri: «Enelik», «Güýz», Meýdandaky günortlanlyk», «Harmanda», «Mäş hasyly», "Aral» we başgalar.

Z.Inogamow. *Çaýa geliň.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

9 ARALYK BARLAG IŞI

I. Test soraglary:

1. Esasy reňkler haýsy hatarda berlipdir?

A

B

D

E

2. Haýsy nagşyň iki sany bezeg güli bar?

A 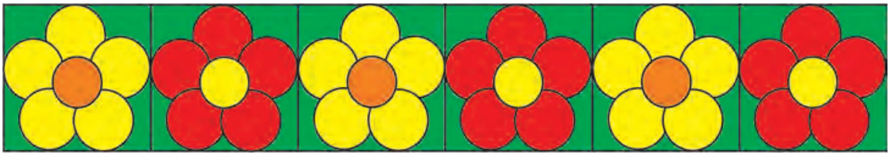

B

D

E 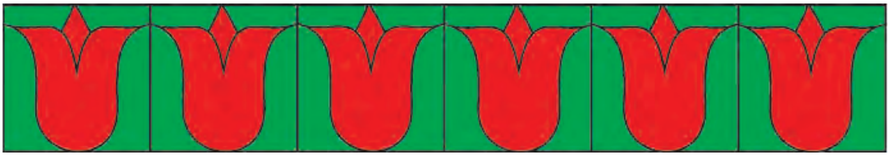

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3. Haýsy reňkler jübüti kontrast däl?

A 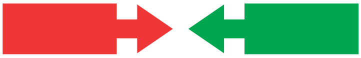

B 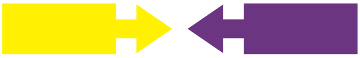

D 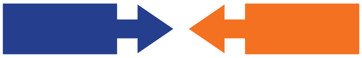

E 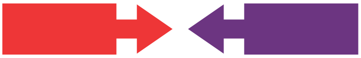

4. Haýsy nagşyň esasynyň (fony) we bezeg gülüniň reňki dogry seçilip alynmandyr?

A 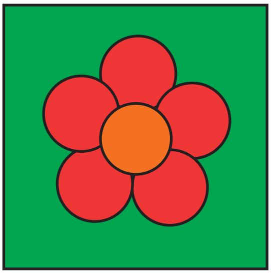

B 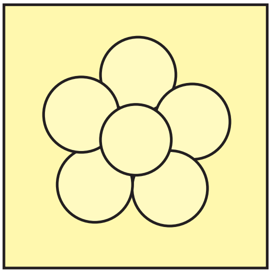

D 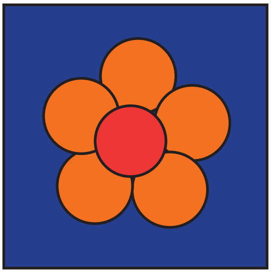

E 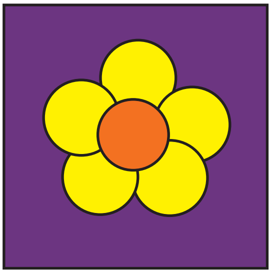

5. Haýsy suratda relýefli heýkel suratlandyrylypdyr?

A

B

D

E

II. Ýumuş.

«Hasyl baýramy» diýlip atlandyrylýan suratyňyz esasynda hekaýa edip beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

II ÇÄRÝEK

Bu çärýekde siz:

- gyşyň suratyny çekmegi;
- applikasiýalary çekmegi;
- heýkelleriň kompozisiýasyny düzmegi we il-lýustrasiýalary taýýarlamagy öwrenersiňiz.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

10 TEBIGY MATERIALLARDAN JANDARLARYŇ ŞEKILINI IŞLEMEK (APPLIKASIÝA)

Tebigy materiallar:

1. Applikasiýa üçin diňe ýere gaçan ýapraklardan peýdalanylýar.
2. Olaryň tozany arassalanýar.
3. Ýapraklar köne gazetleriň gatynyň arasyna goýlup ýapylýar we guradylyp alynýar.
4. Beýle ýapraklar gaty döwlegen bolýanlygy sebäpli, olardan esewanlyk bilen peýdalanmaly.
5. Tohumlar sowuk suwda ýuwulýar we guradylyp alynýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Applikasiýa — tebigy materiallar, reňbe-reň kagyz we matanyň böleklerini kagyza ýelmemek arkaly alnan teswir.

Applikasiýa ýasamak üçin zerur bolan zatlar

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Kebelegiň applikasiýasyny ýasamagyň tertibi.

Kebeleklerde iki jübüt ganatlar bolýar. Olar bir-birine gaty meňzeş. Bedeni inçejik we süýri, murtjagazlary gaty näzik, gözleri bolsa kiçijik bolýar.

Iki sany iň owadan birmeňzeş ýapraklar üstki ganatlar üçin saýlanyp alynýar.

Aşaky ganatlar üçin kiçikräk ýapraklar saýlanyp alynýar.

Bedeni üçin inçejik uzyn ýaprak dogry gelýär.

Gözler üçin iki sany birmeňzeş tohum saýlanyp alynýar. Murt üçin ýapragyň sapagyndan peýdalanylýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5

Ähli ýapraklar esasa kebelek şeklinde ýerleşdirilýär.

6

Her bir bölek ýelim bilen ýabşyrylýar.

Towşanyň applikasiýasyny işlemegiň yzygiderliligi.

Towşanyň gulaklary uzyn, ýaňaklary çişik, öň aýaklary yzky aýaklaryndan kelteräk bolýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

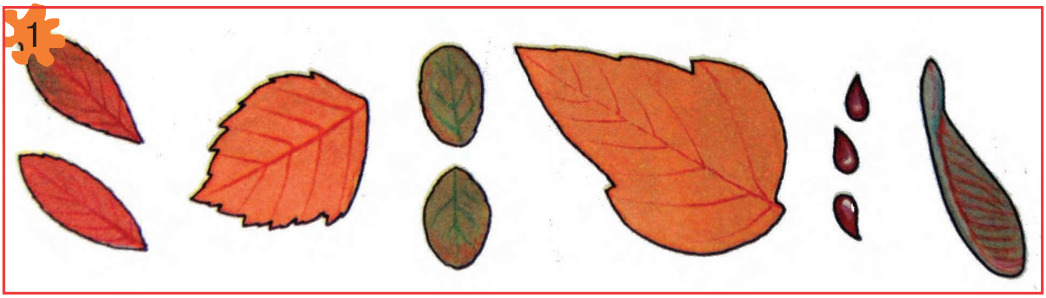

Towşanyň gulaklary, kelesi, ýaňaklary, bedeni, aýaklary üçin ýapraklar saýlanyp alynýar. Burny we gözleri üçin tohumlardan peýdalanylýar.

Ähli beden böleklerini esasa goýuşdyrýarys.

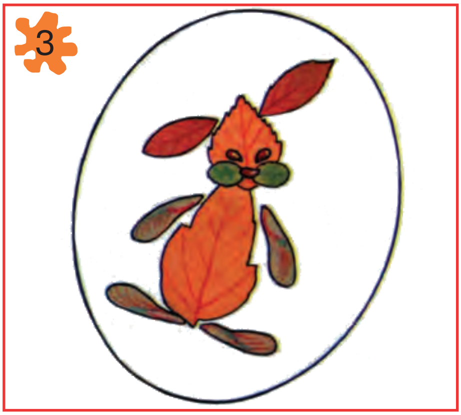

Olary bir-birine ýakynlaşdyrýarys.

Ähli beden bölekleri esasa ýelimiň kömeginde ýelimlenýär.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5

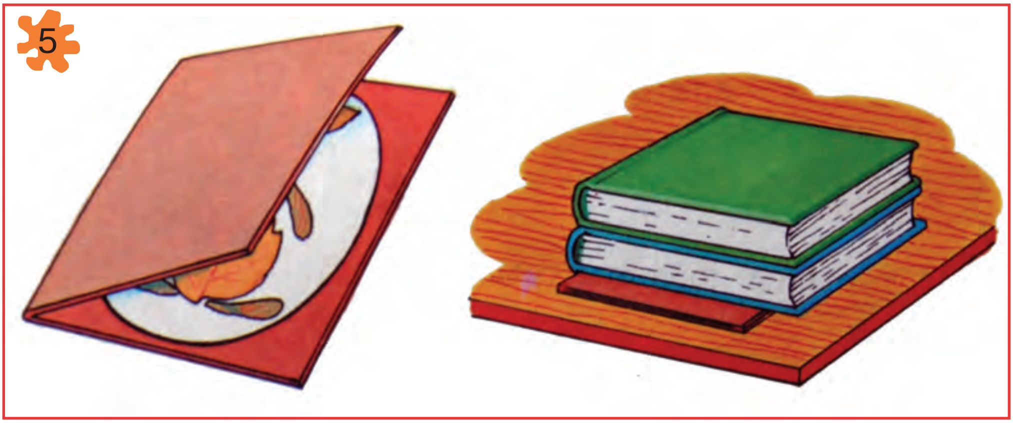

Taýýar bolan applikasiýany papka salyp üstünden kitap ýa-da başga zat bilen basyrlyp goýulýar.

1. Applikasiýa näme?
2. Applikasiýa ýasamagyň yzygiderliligini aýdyň.

Berlen applikasiýa garap, siz hem ýolbarsyň applikasiýasyny işläň. Kiçikräk ýapraklar bolmasa, uly ýapraklardan kesip alyň. Gözleri we burny üçin tohumlardan peýdalanyň.

1. Synpda işlenen ýolbarsyň applikasiýasyny tamamlaň.
2*. Islendik iki jandaryň applikasiýasyny ýasaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

11-12 «GIÇKI GÜÝZ» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

Z. Inogamow. *Güýz.*

Ýokardaky suratda şekillendirilen güýzüň görnüşini ünsli synlaň. Suratçy haýsy reňklerden peýdalanypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Daragtlary suratlandyrmagyň yzygiderliligi.

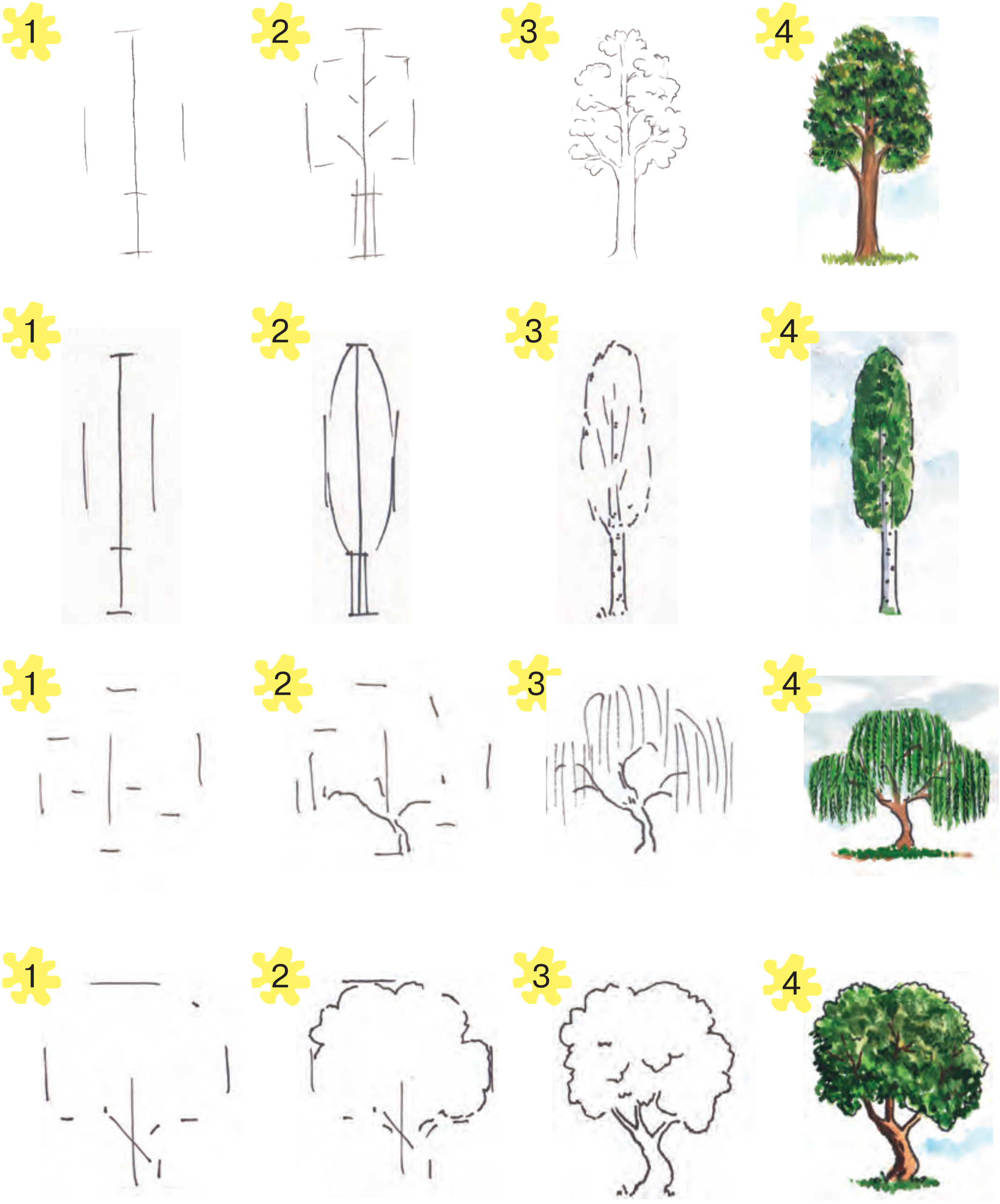

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Giçki güýzüň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1
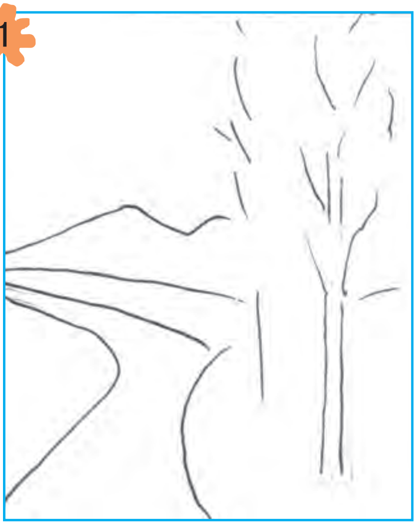
2
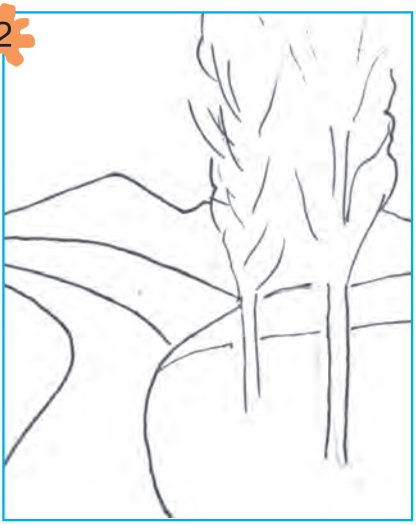
3

4

Güýzde howa ýagdaýy çalt-çalt üýtgäp durýar. Özüňiziň gözegçilikleriňiz we göz öňüne getirmeleriňiz esasynda bir sany tebigatyň keşbini hem güneşli açyk howada, hem şemally we bulutly howada çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Suratkeş Rahim Ahmedowyň aşakdaky «Güýz tebigatynyň görnüşi» eserini düşündiriň.

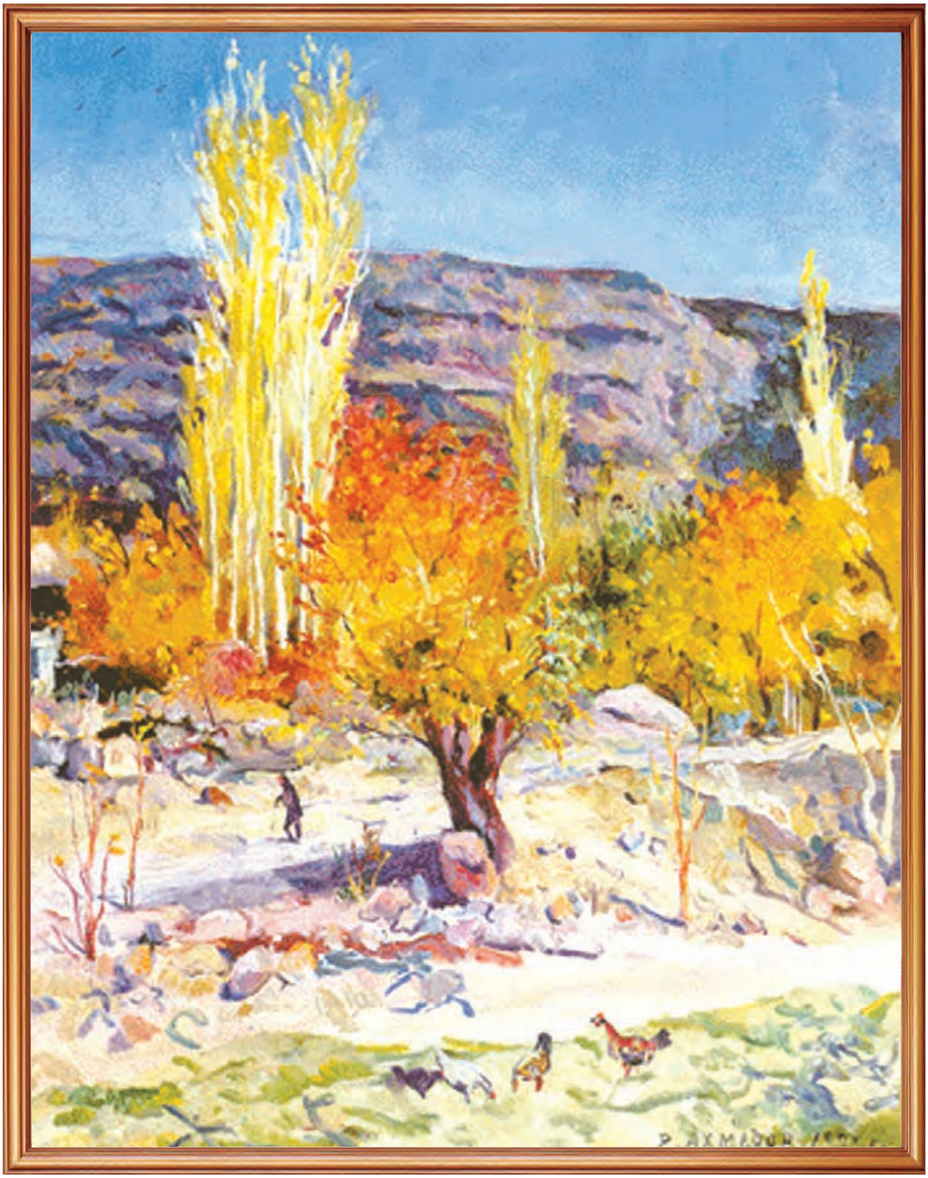

R. Ahmedow. *Güýz tebigatynyň görnüşi.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2. Howa ýagdaýy tebigatyň owadan reňklerine nähili täsir edýär?
3. Gün çykyp duran açyk howada güýzüň suratyny çekmek üçin haýsy reňklerden peýdalanarsyňyz? Bulutly howada nähili?

1. Synpda çekilen «Güýzüň görnüşi» suratyny guaş ýa-da akwarelde reňkläň.
2*. «Ýagynly gün» temasynda surat çekiň.

N.G.Karahan. *Güýz.*

Karahan Nikolaý Grigoriýewiç (1900–1970) — Özbegistanyň halk suratkeşi. Eserlerinde özbek halkynyň durmuşyny we zähmetini hem-de tebigatyň gözelliklerini reňkli epizodlar arkaly açyp görkezipdir. Ol manzar žanryndaky «Nanaý ýoly», «Gülläp-ösýän jülge», «Soňky şöhle», «Güýz» we başga eserleri bilen meşhurdyr.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

13 «PYŞDYL BILEN IÇÝAN» BASNÝASY ESASYNDA SURAT ÇEKMEK

1. «Pyşdyl bilen içýan» basnýasyny okap çykyň.
2. Ýokardaky suratda basnýanyň haýsy epizody suratlandyrylypdyr?

«Pyşdyl bilen içan» basnýasy

(Gülhanynyň «Zarbulmesel» eserindäki basnýanyň mazmuny)

Pyşdyl bilen içýan sapara çykypdyrlar. Olar ýolda derýa duş gelipdirler. Pyşdyl içýany suwdan alyp geçip

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ýagşylyk bolupdyr we içýany üstüne mündüripdir. Derýanyň ortasyna gelende, içýan bijaý hereketlenip başlapdyr. Pyşdyl munuň sebäbini soranda, ol naýzasyny pyşdyla sanjyp, synap görjekdigini aýdypdyr. «Içýanyň işi goý ol dost bolsun, goý ol duşman bolsun barybir onuň arkasyna neşderini sokmakdan ybaratdyr», – diýdi. Pyşdyl bolsa, onda meniň hem suwuň üstünde ýörmegimiň peýdasy ýok, meniň işim derýanyň düýbündäki dürleri tomaşa etmekdir, diýip derýanyň düýbüne çümüpdir.

Şeýlelikde, pyşdyl göwher daşlaryny ýygmaga, içýan bolsa jan bermäge ugrapdyr. Ýagşylyga – ýamanlyk, diýilýäni şu bolsa gerek.

Nakyl

Ýagşa ýakynlaş, ýamandan gaç.

Illýustrasiýa — tekstiň mazmunyny dolduryan ýa-da görkezmeli teswirleýji surat.

Pyşdylyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

2

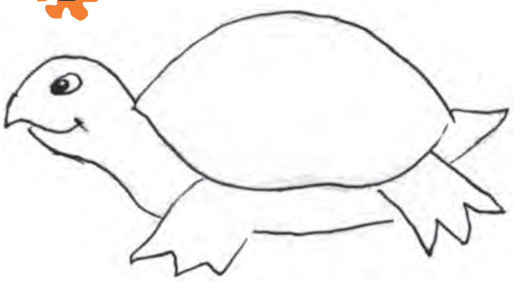

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

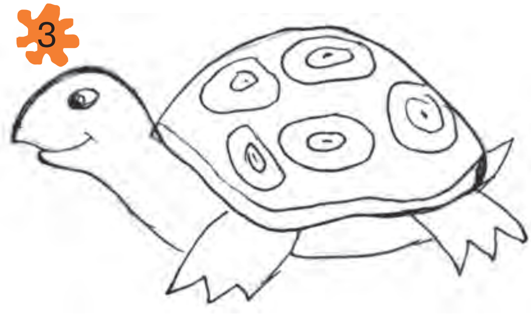

4

Içýanyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

2

3

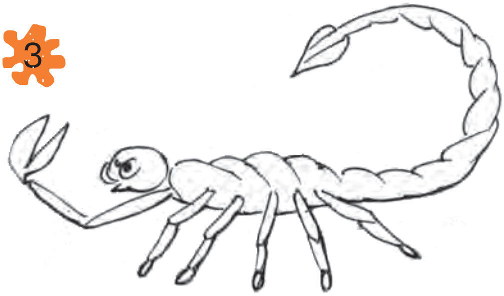

4

«Pyşdyl bilen içýan» basnýasy esasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Illýustrasiýa näme?
2. Okuw kitabyňyzdaky dürli eserlere işlenen illýustrasiýalary anyklaň.

1. «Pyşdyl bilen içýan» basnýasyna işlenen illýustrasiýany akwarelde reňkläň.
2*. Özüňiziň söýýän ertekiňize illýustrasiýa işläň.

Kemaliddin Begzat
(1455—1536)

K.Begzat.
Metjit gurluşygy.

Kemaliddin Begzat – Gündogaryň beýik surat-keşidir. Ol A.Nowaýy, Babur we başga şahyrlaryň eserlerine illýustrasiýalap işläpdir. Begzat «Soltan Hüseýin köşgünde zyýapat», «Doro we atbakarlar», «Mejitdäki çekişme», «Alymlaryň söhbeti» we başga eserleri bilen meşhurdyr.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

14 «NASREDDIN EPENDI» TEMASYNDA HEÝKEL ÝASAMAK

Buhara şäherindäki Nasreddin Ependi heýkeli.

Özbek halk agzeki döredijiliginde legendar, halkyň söýgüli we wäşi gahrymany — Nasreddin Ependiniň obrazy möhüm orun tutýar. Ol durmuşda ýaşap geçmedik bolsa-da, halkymyz ol hakda san-sajaksyz şorta sözleri häli-şindi oýlap tapýarlar. Nasreddin Ependiniň keşbi şekillendiriş sungatyna şol şorta sözler arkaly girip gelendir.

Suratdaky heýkelde Nasreddin Ependi nähili suratlan-dyrylypdyr?

Heýkeltaraşlyk kompozisiýasy — belli bir tema esasynda işlenen we ýerleşdirilen heýkeller toplumydyr.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Nasreddin Ependiniň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

1

2

3

4

5

6

Eşegiň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

1

2

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

4

5

6

Nasreddin Ependi we onuň eşeginiň gatnaşmagynda haýsy-da bolsa bir epizody göz öňüne getiriň. Epizod esasynda heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny düzüň we oňa at dakyň.

Ependi mergen

Ependi men mergendirin diýip öwünip gezer eken. Bir güni patyşa ony awa äkidipdir. Bir ýerde otlap ýören keýige duşupdyrlar. Ependi derrew kemandan atypdy welin ok degmändir. Ependi gyjalat bolupdyr we patyşa seredip:

— Bu Siziň ok atyşyňyz, – diýipdir.

Ependi ýene ok atypdyr. Ol hem degmändir.

– Bu weziriňiziň ok atyşy, – diýipdir.

Üçünji gezek ok atanda, keýige degipdir.

– Ynha bu molla Nesreddiniň ok atyşydyr, – diýipdir Ependi.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Nasriddin Ependiniň şorta sözlerine işlenen heýkel.

1. Ýokardaky heýkeliň mazmuny we gurluşy hakynda aýdyp beriň.
2. Heýkeltaraşlyk kompozisiýasy näme?

1. Synpda işlenilip başlanan heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny tamamlaň.
2*. Haýsy-da bolsa bir şorta sözüň mazmunyndan gelip çykyp, synpda ýasalan heýkellerden peýdalanyp, täze kompozisiýa düzüň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

15 «DERBAZ OGLAN» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

1. Ýokardaky suratda kimler suratlandyrylypdyr?
2. Dar oýunlaryna syn edipdiňizmi? Täsirleriňiz barada aýdyp beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Derbazlyk

Derbazlyk – belent daryň üstünde tomaşa görkezmek sungaty hasaplanýar. Ol gadymy taryha eýe. Özbek derbazlary 25-30 metr beýiklikdäki sütünlere çekilen tanabyň üstünde langarçöp bilen oýun görkezýärler. Derbazlar ylgamak, bökmek, aýaklara pyçak ýa-da podnos daňyp, şeýle hem gözüni daňyp, kellesine halta geýip tanabyň üstünde maşklary ýerine ýetirýärler. Dar oýunlary, daryň aşagyndaky tansçylaryň oýunlary, ýomakçylar, wäşiler çykyş edýärler hem-de adaty sirk görnüşlerinden simdar, agaç aýak, naýraňbazlyk, süňksiz, öwredilen aýy, ýylan, maýmyn, at oýunlary bilen birlikde alnyp barylýar.

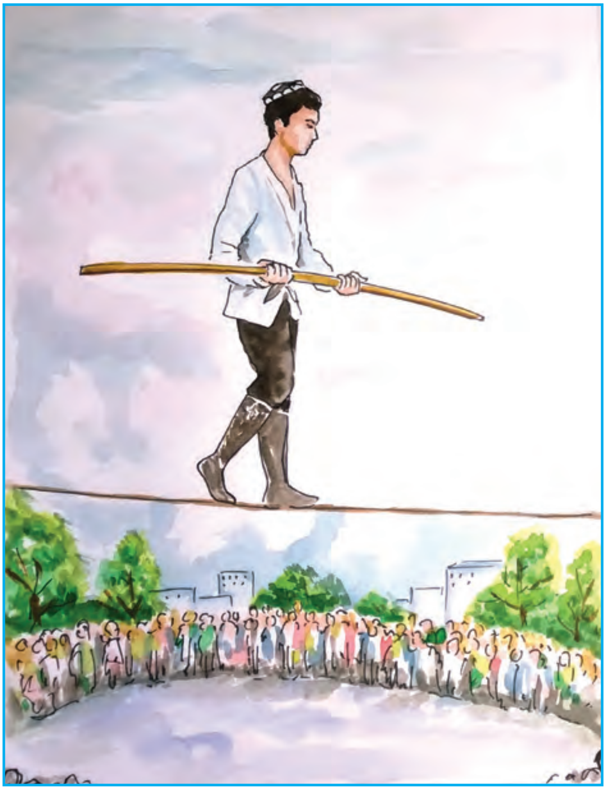

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Derbaz oglanyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

Galamda ilkinji işlemek.

Açyk reňklerde işlemek.

Goýy reňk bilen timarlamak.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Derbaz oglan» temasynda surat işläň.

1. Derbazlyk sungaty barada ýene nämeleri bilýärsiňiz?

1. Synpda başlanan «Derbaz oglan» temasynda surat çekmegi tamamlaň.
2*. «Derbaz oglan» diýlip atlandyrylan heýkeller kompozisiýasyny işläň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

16 «ÜLKÄMIZDE GYŞ» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

R. Hudaýbergenow. *Gyşyň suraty.*

1. Ýokardaky surat we öz göz öňüne getirmeleriňiz esasynda gyş pasly hakynda hekaýa edip beriň.
2. Gyş paslynyň iň esasy aýratynlyklaryny aýdyň. Olar suratda nähili reňklerde suratlandyrylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ülkämizde gyş

Irden çykan gün özüniň gowşak şöhlelerini saçýar. Hemme ýer ap-ak gar. Agaçlar ap-ak don geýipdirler. Öýleriň morusyndan tüsseler çykýar. Öwüsýän sowuk şemal tüsseleri uzaklara uçuryp äkidýär. Aýaz öýleriň aýnalaryna ajaýyp nagyşlary çekipdir.

«Ülkämizde gyş» hekaýasy esasynda surat çekiň.

1

B. Domaşnikow. *Gyraw.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

2

H. Rozmetow. *Gyş.*

3

Z. Askarow. *Hywa. Gyşky görnüşi.*

72-73-nji sahypalardaky suratlaryň haýsysy aşakdaky goşgynyň mazmunyna gabat gelýär?

Gyş gijesi, güwwüldär şemal,
Meýdanda gar, gyş hininde gar.
Iňrär näsag ýaly goja tal,
Aýnalary bezär gyşda gülçi gar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

I. Bahramow. *Gyş güni.*

1. Synpda işlenip başlanan «Ülkämizde gyş» suratyny sowuk reňklere reňkläň.

2*. Göz öňüne getirmeleriňiz esasynda «Gyş» diýlip atlandyrylýan surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

17 ARALYK BARLAG IŞI

I. Test soraglary:

1. Aşakdaky getirilen şekillendiriş sungaty eserleriniň görnüşlerini anyklaň.

A

B

D

E
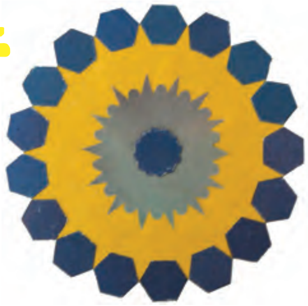

1. Applikasiýa.
2. Heýkeller kompozisiýasy.
3. Peýzaž.
4. Dekoratiw kompozisiýa.

2. Gyşyň suraty çekilende haýsy reňklerden peýdalanylýar?

A Ýyly reňkler. B Esasy reňkler. D Sowuk reňkler. E Kontrast reňkler.

3. Fantaziýa näme?

A Hyýaly surat. B Tebigatyň suraty.
D Bezeg; E Belli bir esere işlenen surat.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

4. Şu bezeg güli haýsy dörtburçly nagşa degişli?

A

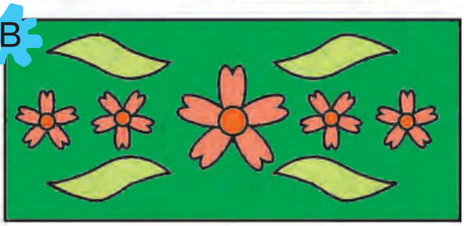

B

D

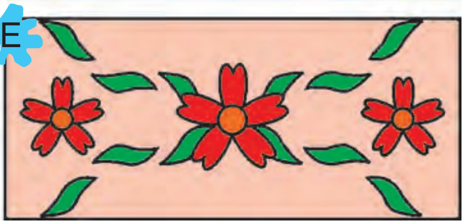

E

5. Getirilýän surat haýsy şekillendiriş sungatynyň görnüşine degişli?

A Illýustrasiýa; B Heýkel; D Peýzaž; E Natýurmort.

II. Ýumuş.

«Gar ýagýar» temasynda hekaýa düzüň we şu hekaýa esasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

III ÇÄRÝEK

G. Abdurahmanow. *Bahar.*

Şu çärýekde siz:

- gyş paslyndaky çagalar oýunlarynyň özboluşly aýratynlyklaryny suratlandyrmagy;
- baharyň suratyny we Nowruz baýramyny suratlandyrmagy;
- ertek gahrymanlaryny teswirlemegi;
- çylşyrymlyrak natýurmort kompozisiýasyny çyzmagy öwrenersiňiz.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

18 «GYŞKY OÝUNLAR» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

1. Suratda haýsy pasyl suratlandyrylypdyr?
2. Çagalar gyşky dynç alyşda nähili oýunlary oýnaýarlar?
3. Gyş paslyny suratlandyrmakda köpräk haýsy reňkler peýdalanylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Gardan aýazbaba ýasamagyň yzygiderliligi.

1

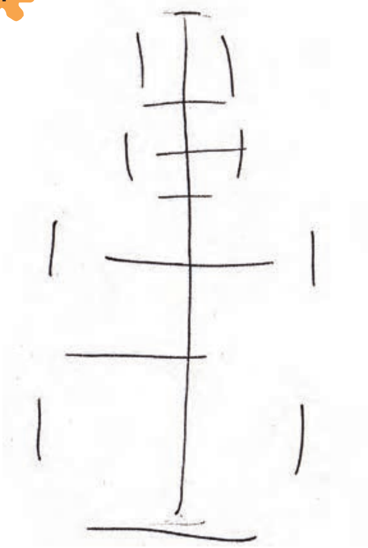

2

3

4

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Gyşky oýunlar» diýlip atlandyrylýan surat çekiň.

E.Bazarowyň «Ilkinji gar» diýlip atly eserine syn ediň we onuň mazmunyny aýdyp beriň.

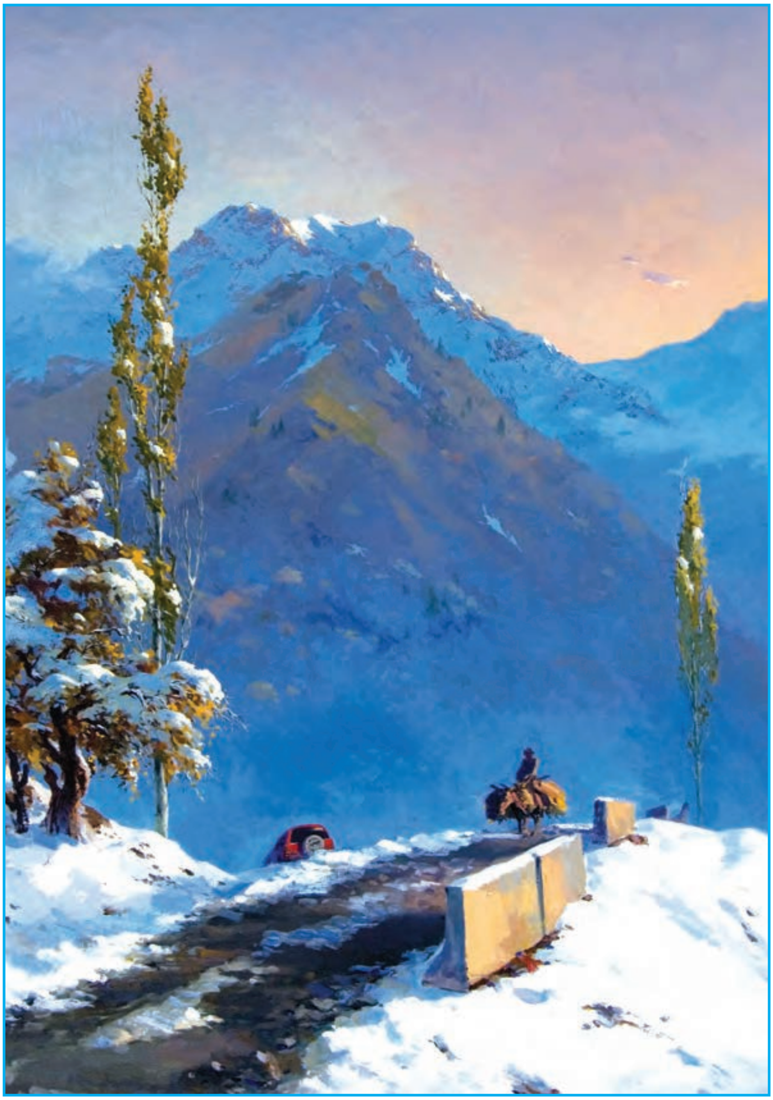

E. Bazarow. *Ilkinji gar.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Gyşyň suraty çekilende diňe sowuk reňkler ulanylýarmy?
2. Eger mekdep howlusynda gar bolsa, toparlara bölünip aýazbaba ýasaň we birek-birege baha beriň.

1. «Gyşky oýunlar» temasynda surat çekmegi tamamlaň.
2*. «Çana uçmak» diýen temada surat çekiň.

Ýaşytdaşlaryňyzyň döredijiliginden. Gyşyň suraty.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

19

BINAGÄRLIK NAGŞYNY ÇEKMEK

1. Suratda nähili binagärlik ýadygärlikleri suratlandyrylypdyr? Olar barada nämeleri bilýärsiňiz?
2. Gadymda ata-babalarymyz şekillendiriş sungatynyň nähili görnüşleriniň ussasy bolupdyrlar?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Binagärlik — binalaryň we desgalary taslamasyny düzmegiň we gurluşygynyň sungaty.

Binagärlik eserlerine dürli-dürli binalar, ýaşaýyş jaýlary, binagärlik toplumlary, meýdanlar, şäherler, olardaky monumentler degişlidir.

Häzirki zaman binagärlik sungaty nusgalary.

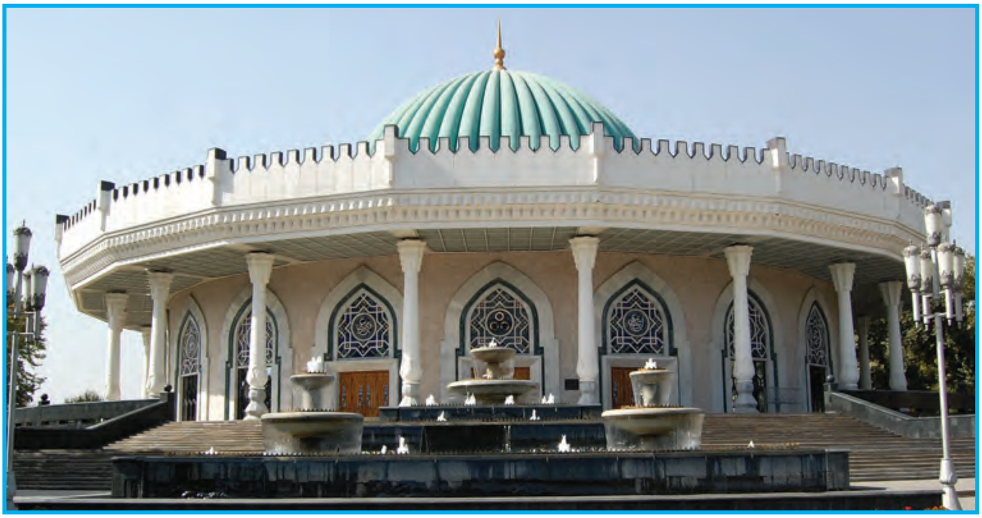

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Şu gadymy binagärlik ýadygärliklerindäki haýsy-da bolsa bir nagyşdan nusga alyň.

1. Ülkämizde nähili binagärlik ýadygärlikleri bar? Olar barada aýdyp beriň.
2. Gadymda binagärler köpräk haýsy reňklerden peýdalanypdyrlar?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Synpda başlanan gadymy nagyş nusgasyny tamamlaň we reňkläň.

2*. Ülkämizdäki haýsy-da bolsa bir gadymy ýadygärligiň suratyny çekiň.

Alyşir Alikulow
(1966-njy ýylda doglan)

Alyşir Alikulow — Özbegistanda at gazanan sungat işgäri. Suratkeşiň «Beýik Imperiýanyň ýykylmagy», Gadymy Baktriýanyň sport oýunlary», «Emir Temuryň Togtamyşyň üstünden gazanan ýeňşi» ýaly taryhy žanrdaky eserleri meşhurdyr.

A. Alikulow. *Beýik özbek eždatlarymyz.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

20 «HAÝWANAT BAGYNDA» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

Haýwanat bagynda bize tanyş haýwanlar bilen bir hatarda ülkämizde duşmaýan seýrek haýwanlar hem bar.

Daşkendiň haýwanat bagynda pil, kenguru, maýmyn we zebra ýaly haýwanlara duşmak bolar.

1. Suratlarda haýsy haýwanlar teswirlenipdir?
2. Olaryň haýsylaryny ülkämiziň çäginde duşmak bolýar?
3. Olaryň ölçegleri we reňkleri barada näme diýip bilersiňiz?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Piliň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

Haýwanyň suratyny çekeniňizde onuň bedeniniň nähili böleklerden düzülendigini we şu bölekleriň nähili şekildedigini anyklamak gerek.

Meselem, piliň bedeni, dört sany aýagy, kellesi, hortumy, guýrugy, dişleri we gulaklaryny aýry-aýry görkezmek bolar.

Piliň iň uly bölegi – bu onuň bedeni bolup, ol owal şeklindedir. Onuň kellesi we gulaklary birmeňzeş ululykda diýen ýaly bolup, olar hem owal şeklindedir.

1

2

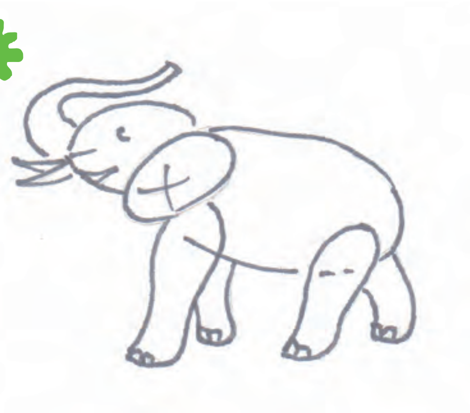

3

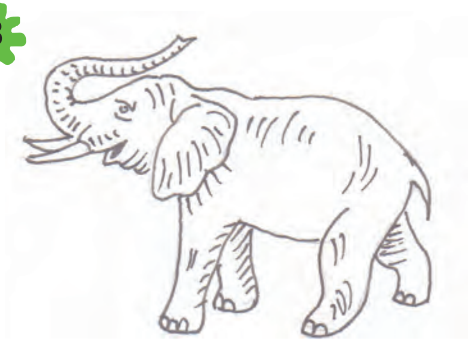

4

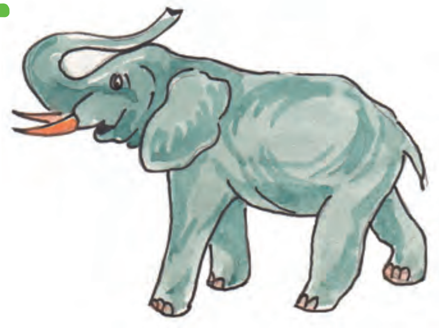

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

A.Alikulow. *Ýagtylyga.*

Atyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

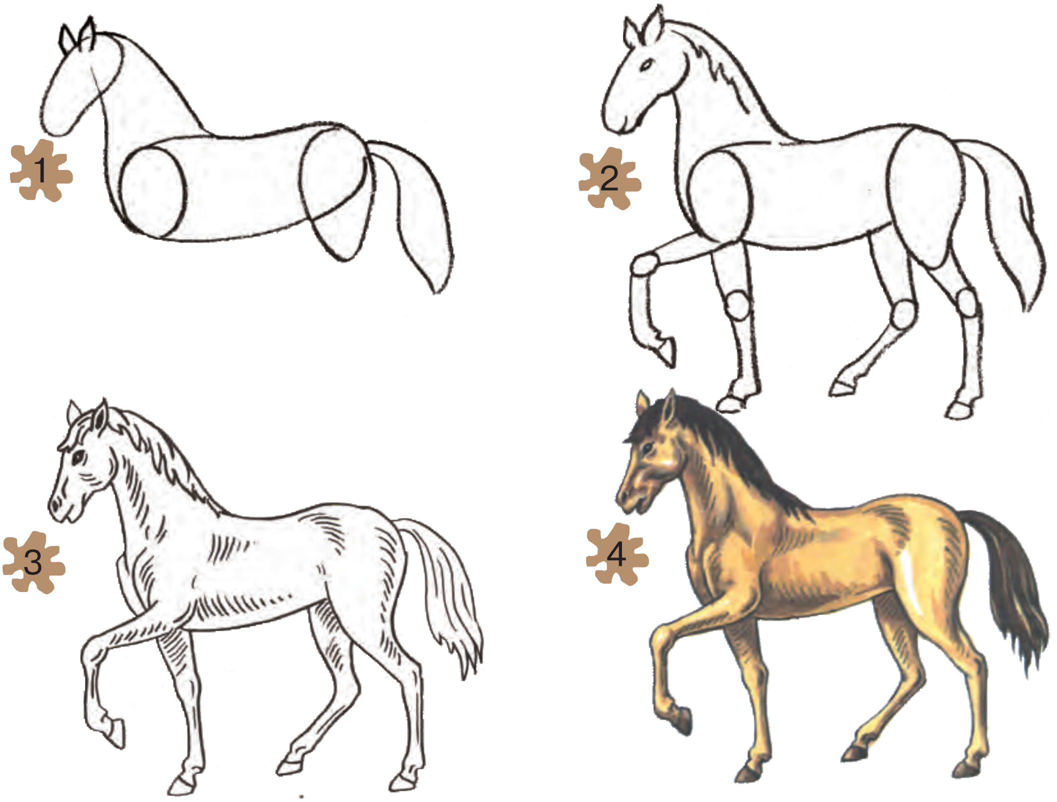

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Balygyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

2

3

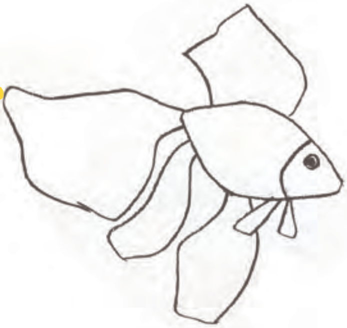

4

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Towşanyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

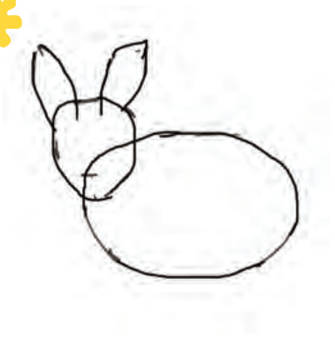

2

3

4

«Haýwanat bagynda» temasynda surat çekiň.

1. Synpda işlenip başlanan «Haýwanat bagynda» temasyndaky suraty tamamlaň.

2*. «Haýwanat bagynda» temasynda başga haýwanlaryň gatnaşmagynda kompozisiýa düzüň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

21 «MENIŇ SÖÝÝÄN ERTEKIM» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

1
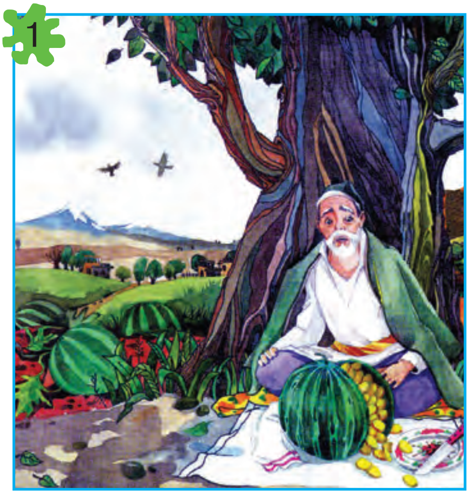

2

3
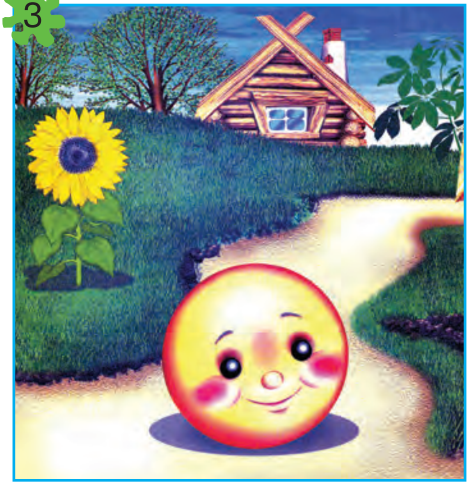

4

1. Ýokardaky suratlarda haýsy ertekiniň gahryman-lary suratlandyrylypdyr?
2. Özüňiz halan ertekiniň mazmunyny aýdyp beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Altyn garpyz

Bir bar eken, bir ýok eken, öten zamanda bir garyp daýhan bar eken. Daýhan ýer ýer sürüp ýörkä asmanda uçup gelýän leglek ýykylyp aşak gaçypdyr. Daýhan leglegi öz öýüne eltip, döwlen ganatyna tagtajyk daňyp, birnäçe wagtlap oňa ideg edipdir. Leglek sagalyp, uçup gidipdir.

Bir güni daýhan çigit ekip ýörkä, leglek pessaýlap uçup gelip, garpyzyň tohumyndan üç sanysyny taşlap gidipdir. Mälim wagt geçensoň çigit bilen bile garpyz hem ösüp çykypdyr...

1. Ertekini dowam etdiriň.

2. «Altyn garpyz» temasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Altyn garpyz» temasynda surat çekmegiň yzygiderliligi.

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

Galamda ilkinji işlemek.

Şekili galamda doly çyzmak.

Şekili reňklemek.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Adamlaryň ýüzüniň dürlüçe aňlatmalaryny suratlandyrmak.

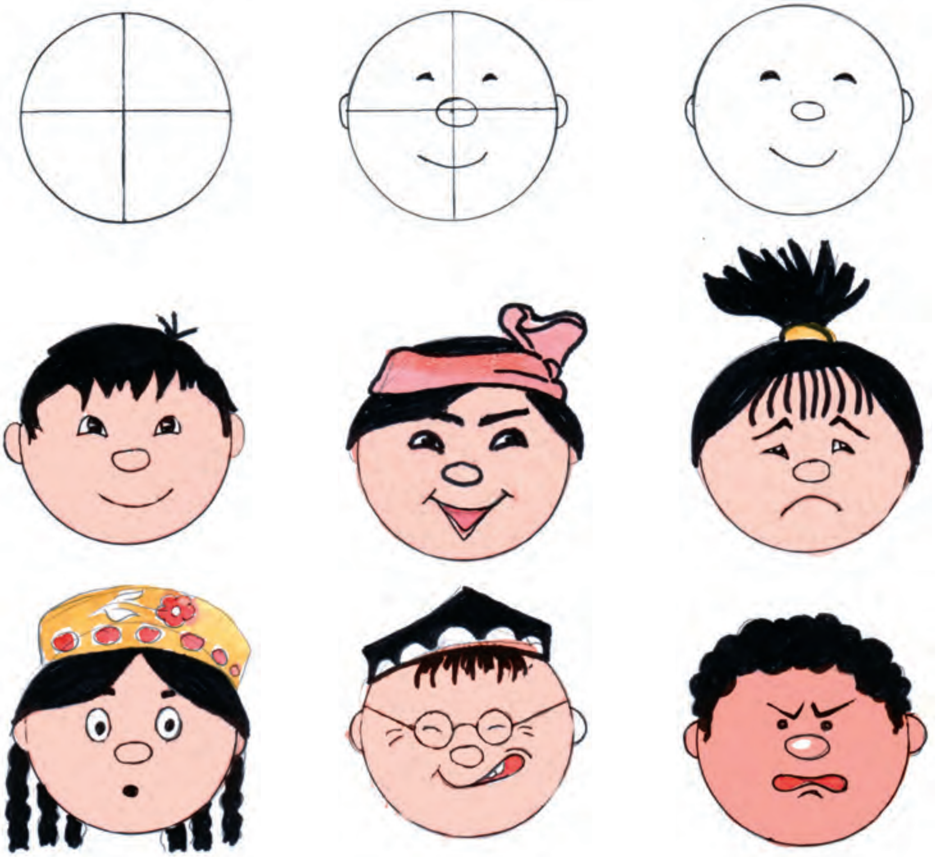

«Meniň söýýän ertekim» temasynda surat çekiň.

1. Gowy we erbet gylyk-häsiýetli erteki gahrymanlaryna mysal getiriň.
2. Erbet gylykly gahryman nähili suratlandyrylýar?

1. Synpda işlenen «Meniň söýýän ertekim» temasyndaky suraty reňkläň.
2*. Käbir erteka illýustrasiýa çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

22 NATÝURMORT ÇEKMEK

Ýokardaky natýurmorty gözden geçiriň we aşakdaky soraglara jogap beriň.

1. Näme üçin şu surata natýurmort diýilýär?
2. Natýurmotda nämeler suratlandyrylypdyr?
3. Näme sebäpden natýurmort kagyza boýuna däl-de keseligine (inine) şekillendirilipdir?
4. Suratlandyrylan 4 sany jisimlerden haýsysynyň:
a) boýy inine garanda uzyn?
b) boýy inine garanda gysga?
d) boýy we ini takmynan deň?
5. Şu jisimleriň haýsysy togalak şekilde?
6. Haýsy jisim öňde? Haýsysy arkada dur? Ony nädip bildiňiz?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

7. Jisimlere ýagtylyk şöhlesi haýsy tarapdan düşýär? Muny nädip anykladyňyz?
8. Jisimleri suratlandyrmakda haýsy reňklerden peýdalanylypdyr?
9. Her bir jisimiň ýagty we kölege ýerlerini anyklaň. Olar suratlandyrylanda haýsy reňklerden peýdalanylypdyr?
10. Jisimler nämäniň üstünde dur? Olaryň aňyrsynda näme bar we ol nähili suratlandyrylypdyr?

Natýurmort işlemegiň yzygiderliligi.

Ilki bilen, naturadan çekmek talap edilýän jisimler üns bilen gözden geçirilýär. Gözegçilik netijesinde ýokarda getirilen 10 sany soraga jogap tapylýar we şondan soň surat çekmäge girişilýär.

1

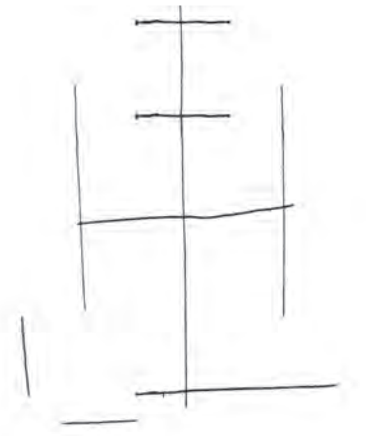

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

Galamda ilkinji işlemek.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3

Şekili galamda doly çyzmak.

4

Reňklemek (Reňklemek öňki sapaklardaky ýaly 3 basgançakda amala aşyrylýar).

Stoluň üstünde ýerleşdirilen alma, armyt we küýzeden ybarat natýurmorty çekiň. Natýurmorty çekende «10 sorag» usulyna boýun egmeli.

1. Natýurmort çekmekden öň näme sebäpden ony üns bilen synlamaly?

2. Gözegçilik netijesinde nähili soraglara jogap tapylýar?

3. Natýurmortda jisimleriň özara ýerleşdirilişi nähili ähmiýete eýe?

1. «Alma, armyt we küýze» natýurmortuny çekmegi tamamlaň.

2*. Öýde özüňize ýakan 2-3 sany zady amatly ýagdaýda ýerleşdirip natýurmort çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

23 «TILKI WE DURNA» ERTEKISI ESASYNDA HEÝKEL ÝASAMAK

«Tilki we durna» ertekisinden bölek

Bir güni durna tilkini zyýapata çagyrypdyr. Tilki durnanyňka gelipdir. Durna suwuk aş bişirip, küýzä salyp orta goýupdyr:

— Hany, Tilkibaý, alyň, — diýip tilkini nahara teklip edipdir.

1. Ertekiniň dowamyny aýdyp beriň.
2. «Tilki we durna» ertekisi esasynda nähili heýkeller kompozisiýasyny düzerdiňiz? Şolary beýan ediň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Tilkiniň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

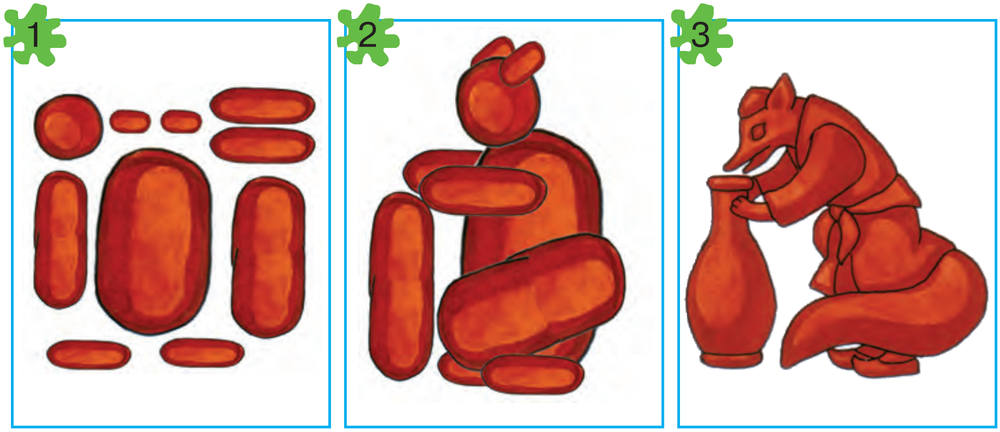

Durnanyň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

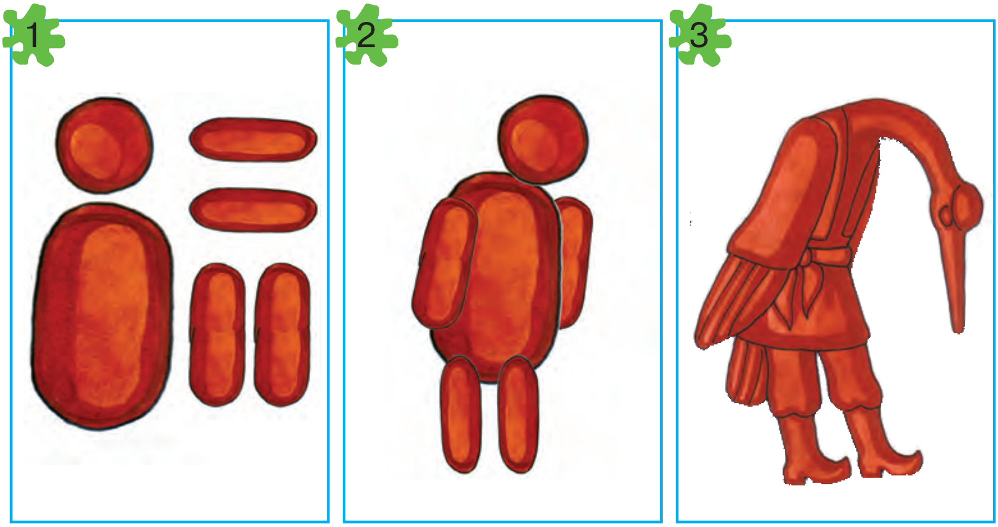

Ýokardaky usulda «Durna we tilki» ertekisi esasynda heýkeljikler ýasaň. Ýasan heýkeljikleriňizi

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

aşakdaky ýaşytdaşyňyzyň düzen heýkeltaraşlyk kompozisiýasyna meňzedip ýerleşdiriň.

1. Heýkeltaraşlyk kompozisiýasy näme?
2. Belli bir eseriň mazmuny suratlandyrylýan surat nähili atlandyrylýar?

1. Tilkiniň we durnanyň heýkellerini dürli ýagdaýlarda ýerleşdirip, ertekidäki her bir ýagdaýy suratlandyryň we olara at dakyň.
2*. «Möjek bilen mergen» ertekisine relýefli heýkel ýasaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

24 «SÖÝÝÄN SPORT GÖRNÜŞIM» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

1. Suratlarda görkezilen sport görnüşleri barada aýdyp beriň.
2. Siz sportuň haýsy görnüşi bilen meşgullanýarsyňyz?
3. Sportuň haýsy görnüşi size ýakýar we näme üçin?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Özbegistanda sport

Özbegistanda sporta uly üns berilýär. Sportuň maksady adamlaryň saglygyny berkitmek we umumy fiziki ösüş bilen birlikde sport ýaryşlarynda ýokary netije we ýeňiş gazanmakdyr. Ýurtda 50-den gowrak sport görnüşi giň ýaýran.

Tennisçiniň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

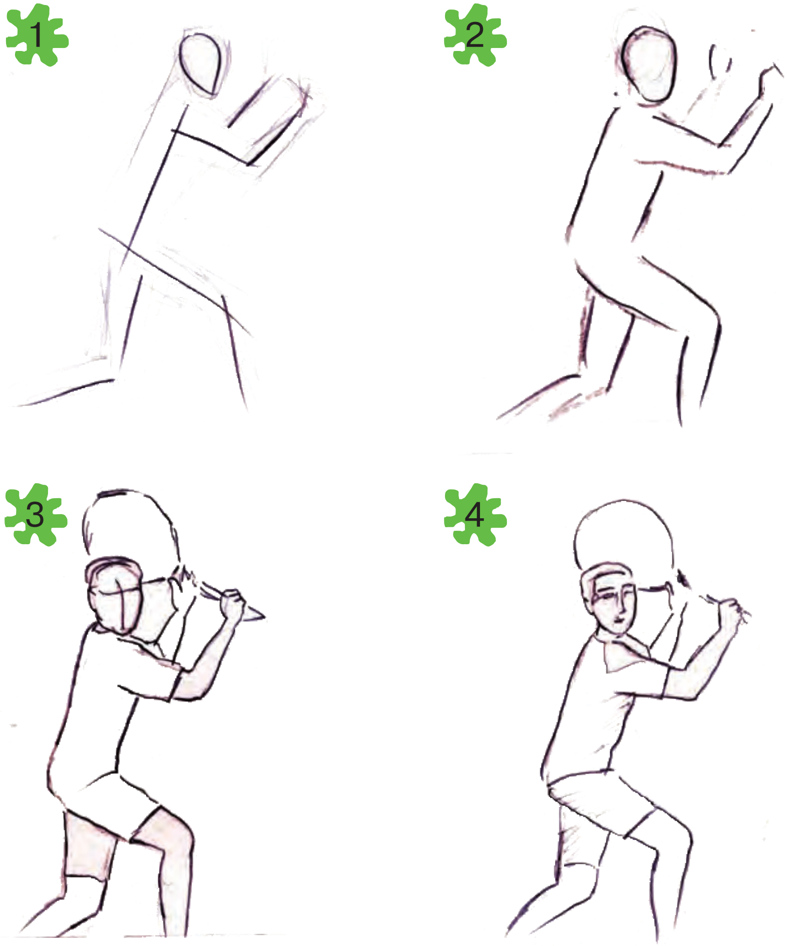

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5

6

Tennisçi oglanyň suratyny çekiň.

1. Ýurdumyzyň şöhratyny halkara ýaryşlarda mynasyp goran spotçylardan kimleri bilýärsiňiz?
2. Tennis sporty boýunça haýsy tennisçilerimiz ýokary netijeleri gazanandyklaryny bilýärsiňizmi?

1. Synpda işlenen tennisçi çaganyň suratyny akwarelde boýaň.
2*. Özüňiz halan sport görnüşiniň suratyny çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

25

«BAHAR GÜLLERI» TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

Baharyň gelmegi bilen tebigat oýanýar. Meýdanlar we agaçlar ýap-ýaşyl reňke girýärler. Güller açylyp, daş-töwerek dürli reňklere bürenýär.

U. Ahmetjanowa. *Bahar agşamy.*

1. Baharda alma, erik, çereşnýa ýaly miweler nähili reňkde gülleýär?
2. Suratlarda bahar nähili reňklerde suratlandyrylypdyr?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Bägülüň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

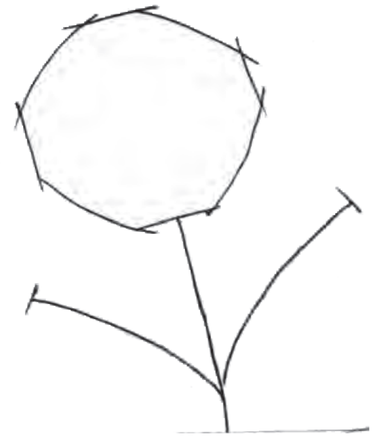

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

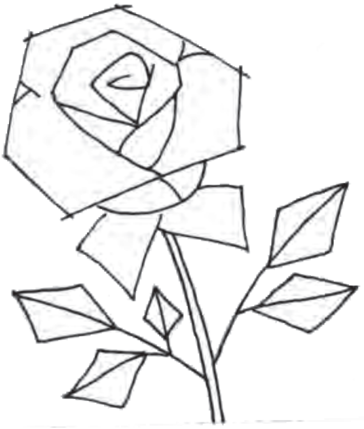

Galamda
ilkinji işlemek.

3

Şekili galamda
doly çyzmak.

4

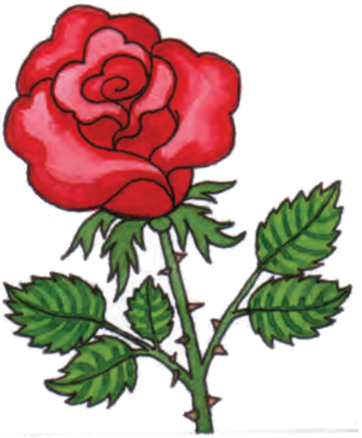

Degişli reňklere
reňklemek.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Gülleýän alma agajynyň şahasynyň suratyny çekmegiň yzygiderliligi.

1

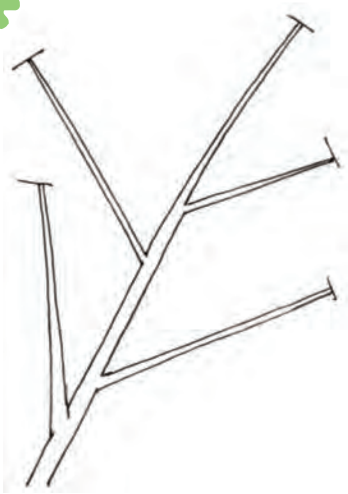

Şekili kagyza ýerleşdirmek.

2

Galamda ilkinji işlemek.

3

Şekili galamda doly çyzmak.

4

Degişli reňklere reňklemek.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Kutlug Başarow
(1925 — 2004)

«Nodirabegim».

Kutlug Başarow — Özbegistanyň halk suratkeşi, Özbegistanyň Çeper Akademiýasynyň akademigi, professor. Ol portret, manzar, natýurmort, miniatýura we taryhy žanrlarda döredijilik edipdir. Meşhur eserleri «Spitamen», «Alpamyş», «Jelaliddin Menguberdi», «Ibn Sina», «Emir Temur» we başgalar.

8 sany tapawudy tapyň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

«Bahar gülleri» temasynda surat çekiň.

1. Bahar paslynyň ilkinji buşlukçylary kimler?
2. Suratkeş U.Ahmetjanowanyň «Bahar» eseri boýunça hekaýa düzüň.

U. Ahmetjanowa. *Bahar.*

1. «Bahar gülleri» temasynda çekilen suraty akwarelde reňkläň.
2*. «Daglaryň baharky görnüşi» temasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

26 «NOWRUZ BAÝRAMY» GUTLAG HATYNY IŞLEMEK

1. Surata at dakyň we ol boýunça hekaýa düzüň.
2. Nowruz näme sebäpden baýram edilýär?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Nowruz güni birek-birekden habar almak we bir-biriňi gutlamak halkymyza degişli adatdyr. Baýramyň öňüsyrasynda uly edilip işlenen we belent tagtalara asylan gutlaglary köçelerde görmek bolýar.

Şeýle hem, aşakdaky gutlag sözleri ýazylan gutlag hatlaryny ýakynlaryňyzdan almagyňyz ýa-da olara bermegiňiz mümkin.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Nusga esasynda «Nowruzyňyz mübärek bolsun!» gutlag hatynyň suratyny çekiň.

1. Nowruz baýramynyň simwollary hökmünde nämeleri almak bolar?
2. Dekoratiw kompozisiýa näme?

1. «Nowruzyňyz mübärek bolsun!» gutlag hatyny akwarelde reňkläň we gol astyňyzda bar bolan materiallaryň kömeginde bezäp dekoratiw kompozisiýa düzüň.

2*. Diwar gazeti üçin «Nowruz» diýlip atlandyrylýan dekoratiw kompozisiýa düzüň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

27 ARALYK BARLAG IŞI

I. Test soraglary:

1. Benewşe reňkini görkeziň.

A

B

D

E

2. Haýsy surat sowuk reňkler bilen çekilipdir?

A

B

D

E

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

3. Kim haýsy suraty çekipdir?

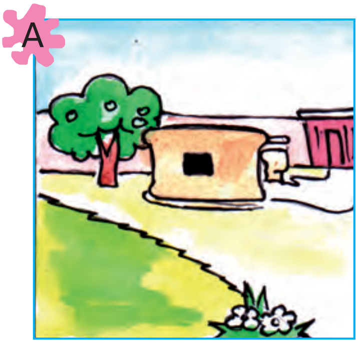

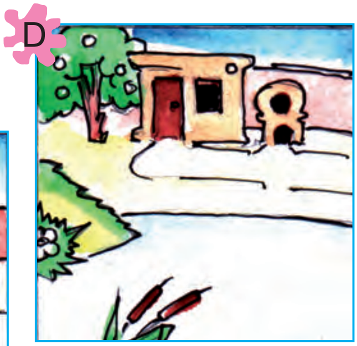

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

4. Aşakdaky surat şekillendiriş sungatynyň haýsy görnüşine degişli?

M.Taşmuradow. Münewwer.

A Portret. B Natýurmort. D Peýzaž. E Grafika.

5. Reňklere olaryň atlaryny laýyklykda goýuň.

1) 2) 3) 4)

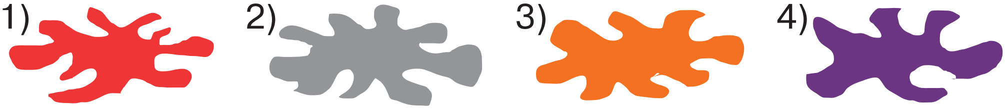

A Çal reňk. B Benewşe. D Gyzyl. E Mämişi.

II. Ýumuş.

«Nowruzyňyz mübärek bolsun!» gutlag hatynyň tanyşdyrylyş dabarasyny geçiriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

IV ÇÄRÝEK

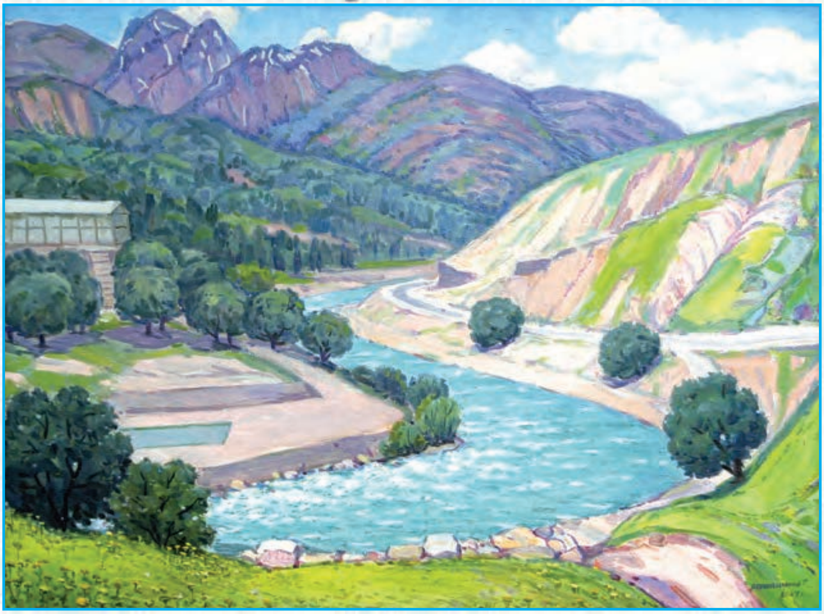

Şu çärýekde siz:

- ülkämiziň tebigatynyň suratyny çekmegi dowam etdirersiňiz;
- tegelek nagyş çekmegiň usullaryny bilersiňiz;
- amaly bezeg syngaty nusgalary we gadymy binagärlik ýadygärlikleri bilen tanyşarsyňyz;
- heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny işlemegi dowam etdirersiňiz.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

28 TEGELEK NAGYŞ ÇEKMEK

1

2

3

4

1. Ýokarda suratlandyrylan tegelek nagyşlarda nähili bezeg güllerinden peýdalanylypdyr?
2. Tegelek nagyşlardaky simmetriýa üns beriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Tegelek nagyşlary çekmegiň yzygiderliligi.

1

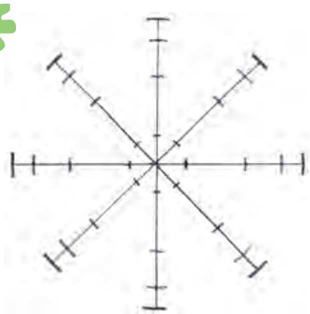

2

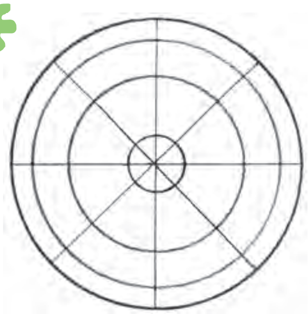

Çyzgysy çyzylýar.

3

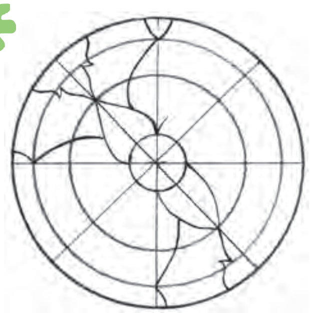

4

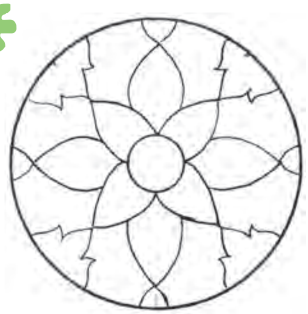

Bezeg gülleri çyzylýar.

5

6

Reňklenýär.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Berlen çyzgy we bezeg gülleri boýunça tegelek nagyş çekiň.

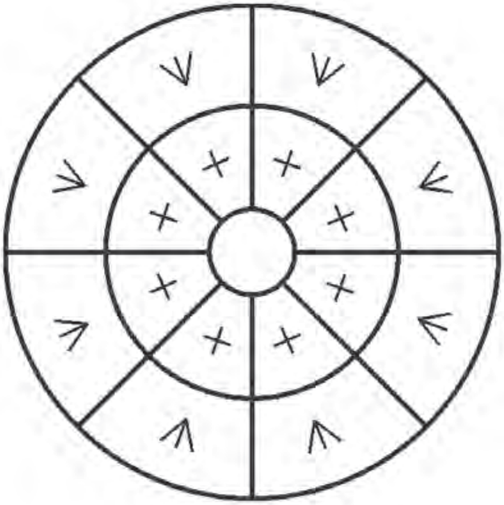

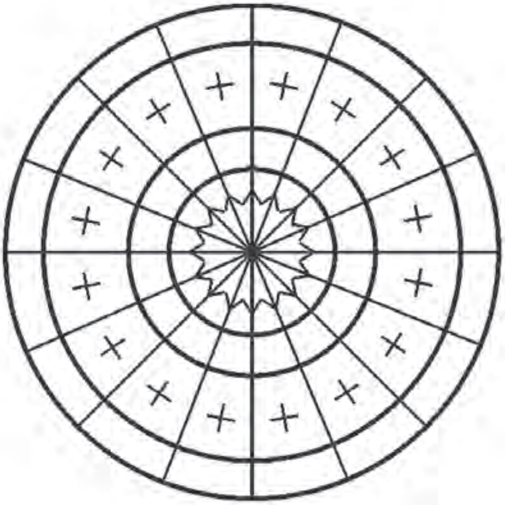

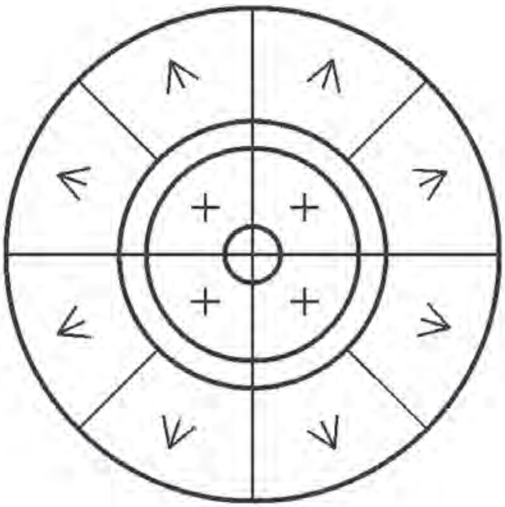

1. Tegelek nagyş çekmegiň yzygiderliligini aýdyp beriň.
2. Tegelek nagyşda kontrast reňkleriň ulanylyşyny düşündiriň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Synpda başlanan tegelek nagyş çekmegi tamamlaň.

2*. Gülsüz tarelka akwareliň ýa-da guaşyň kömeginde tegelek nagyş çekiň.

Temuriler taryhy döwlet muzeýi binasynyň — gümmeziniň astyna işlenen nagyş

Anwar Ilhomow (1946-njy ýylda doglan) — nakgaş, Özbegistanda at gazanan sungat işgäri. Ol «Istiklol», «Türküstan» köşklerini, Temuriler taryhy döwlet muzeýini, Ymam Buhary, Ahmet Fergany toplumlaryny bezemekde işeňňir gatnaşdy.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

29-30 KÜÝZEGÄRÇILIK. TOÝUNDAN LEGEN ÝASAMAK

1. Küýzegärçilik sungaty barada nämeleri bilýärsiňiz?
2. Ýokardaky zatlary bezemekde nähili bezeglerden peýdalanylandygyny anyklaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Toýundan zat ýasamagyň yzygiderliligi.

1

Ýörite toprakdan laý taýýarlanýar.

2

Laýa şekil berilýär.

3

Ýasalan zat reňklenýär we bezelýär.

4

Mahsus elektrik peçde guradylýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Küýzegärçilik — iň gadymy sungat görnüşidir.

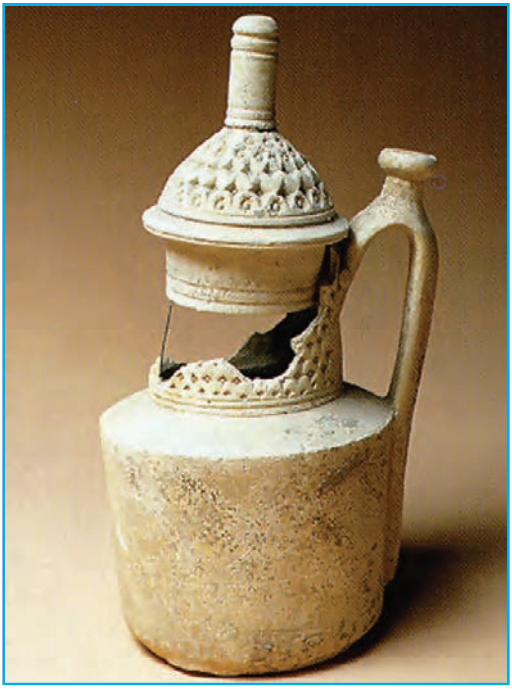

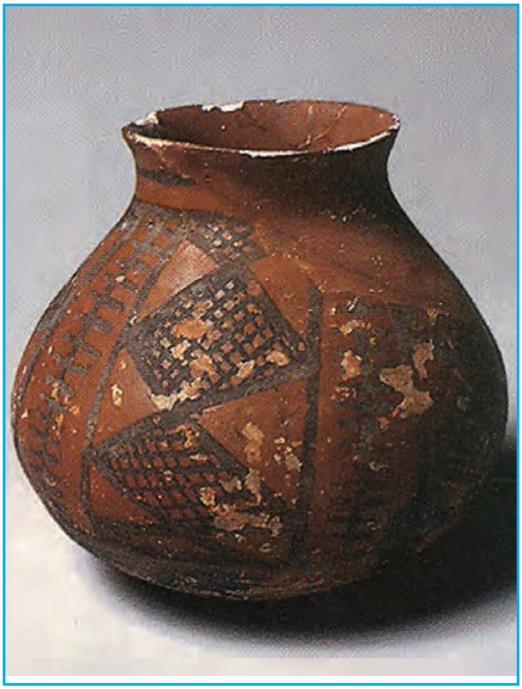

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Küýzegärçilik

Küýzegärçilik hünärmentçiligiň laýdan käse, şakäse, küýze, legen, hum, oýnawaçlar ýaly dürli zatlary taýýarlaýan görnüşidir. Küýzegärçilikde esasy gural küýzegärlik çarhy hasaplanýar. Taýýarlanan gaplar guradylyp humdanda gyzdyrylýar. Küýzegärçilik respublikamyzyň Fergana, Buhara, Samarkant, Horezm we Daşkent şäherlerinde gowy ösen. Halk ussalary ençeme gaplary taýýarlamak bilen birlikde olary ýokary dat bilen bezeýärler. Küýzegärçilik önümleri pugta, owadan, nepis, gelşikli nagyşlary bilen ünsüňi çekýär. Bu sungat görnüşi nesilden-nesle geçip gelýär.

Küýzegärleriň taýýarlan önümleri.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Mugallym tarapyndan seçilip alnan öý-hojalyk gap-çanaklaryny laýdan ýasaň. Zady nädip bezejekdigiňizi ilki kagyza çyzyň.

1. Toýun gap-gaçlary ýasamagyň yzygiderliligini aýdyp beriň.
2. Öýüňizde nähili toýun gap-gaçlardan peýdalanýarsyňyz? Olaryň hili we amatlylyklary nämede?
3. Aşakdaky «Küýzegär» hekaýasyny okaň we küýzegäriň zähmetine baha beriň.

Küýzegär

Rahim babany ökde küýzegär diýip öwýärler. Babanyň ýasan küýzeleridir, legenleri, tabak we güldanlary şeýle bir owadan bolup görenleriň gözi gidýän eken.

Rahim babanyň köp şägirtleri bar. Olar halypasyndan küýzegärlik syrlaryny öwrenipdirler. Taýýar önümlere gül çekmek hem sungatdyr. Rahim babanyň ýolbaşçylygynda taýýarlanan gap-gaçlar hyrydarlar tarapyndan söýlüp satyn alynýar.

1. Synpda başlanan laýdan ýasalýan zatlary tamamlaň, olary guradyň we dürli bezegler bilen bezäň.
2*. Ülkämizdäki küýzegärçilik sungaty nusgalaryny tapyň. Olaryň hili we nähili bezelendigini anyklaň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

31 «AGŞAM” TEMASYNDA SURAT ÇEKMEK

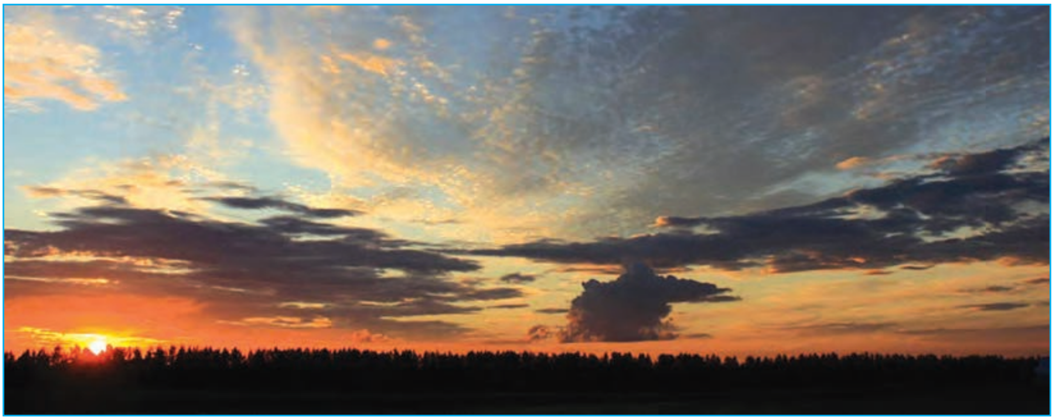

Mälim bolşy ýaly, reňkler ýagtylyk şöhlesiniň towlanmagy netijesinde emele gelýär. Şu sebäpli-de zatlaryň reňki gün çykyp duran wagty gündizine we günüň ýaşýan wagtynda dürlüçe bolýarlar. Suratkeşler birmeňzeş görnüşi günüň dürli pursatlarynda çekmegi, reňkleri bar bolan öwüşgininde suratlandyrmagy halaýarlar.

1. Fotosuratlarda günüň haýsy pursatlary görkezilen?
2. Olar bir-birinden nähili tapawutlanýar?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

B.Annazarowyň «Hywa» atly eserini synlaň we onuň mazmunyny aýdyp beriň.

B. Annazarow. *Hywa.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Aşakdaky reňkleriň içinden täze öwrenilen reňkiň atlaryny anyklaň we olary ýatda saklaň.

Gyzyl.	Sary.	Gök.
Benewşe.	Gyrmyzy.	Goňur.
Asman reňk.	Mämişi.	Al.
Mele.	Howa reňk.	Goýy goňur.
Syýa reňk.	Elwan reňk.	Mawy reňk.
Ak.	Gara.	Solgun ýaşyl.
Ýaşyl.	Külreňk.	

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Aşakdaky suratlardan haýsy birinde agşam suratlandyrylypdyr? Suratlarda nähili reňklerden peýdalanylandygyna üns beriň.

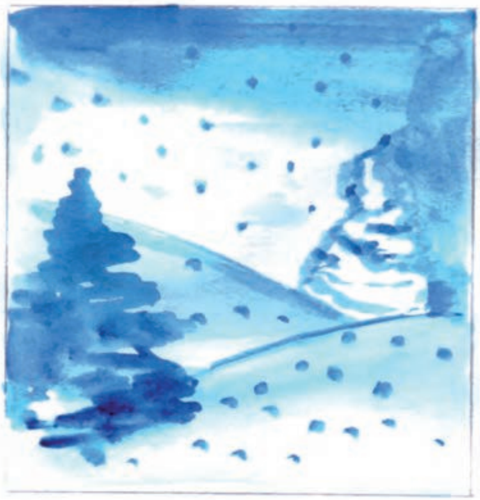

Göz öňüne getirmeleriňiz esasynda «Agşam» temasynda surat çekiň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. 128-nji sahypadaky suratlar barada hekaýa ediň.
2. Suratlarda şeýle reňkleriň ulanylandygynyň sebäbini düşündiriň.

1. «Agşam» temasynda surat çekmegi tamamlaň.
2*. 127-nji sahypada getirilen reňkleri ýatda saklaň we olaryň atlaryny ýat tutuň.

B.Rozmetowyň «Pälwan kanaly» eserini synlaň we ony beýan edip beriň.

B. Rozmetow. *Pälwan kanaly.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

32 «SIRK TOMAŞASY» TEMASYNDA HEÝKEL ÝASAMAK

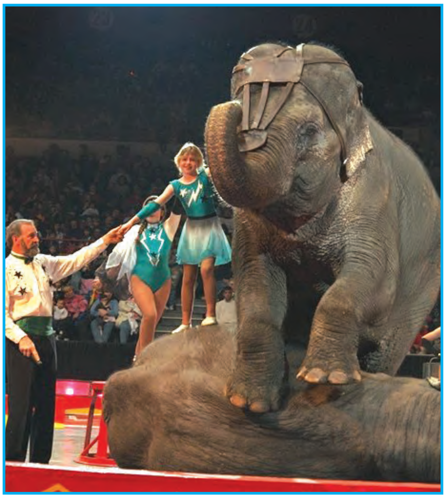

1. Suratlarda haýsy tomaşalary görýärsiňiz?
2. Sirkde ýene nähili tomaşalary görüpdiňiz?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Haýwany öwredijiniň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

1

2

3

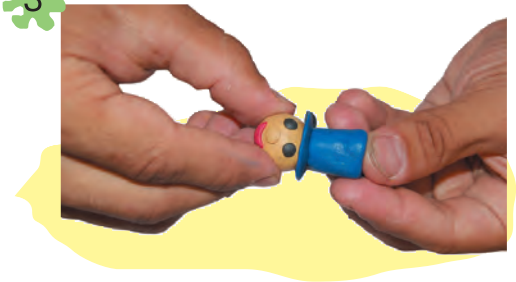

4

5

6

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

7

8

9

10

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Gaplaňyň heýkelini ýasamagyň yzygiderliligi.

1

2

3

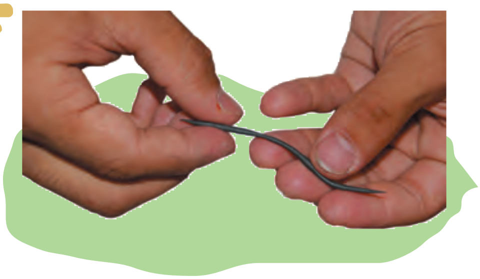

4

5

6

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

7

8

9

10

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Berlen nusgalardan peýdalanyp «Sirk tomaşasy» diýlip atlandyrylýan heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny düzüň.

1. Heýkeltaraşlyk kompozisiýasy näme?
2. Ýasalan heýkellerden ýene başga kompozisiýalar düzüň we olara at dakyň.

1. «Sirk tomaşasy» heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny ahyryna ýetiriň.
2*. «Sirk tomaşasy» temasynda başga heýkeltaraşlyk kompozisiýasyny işläň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

33-34

JANAJAN ÜLKE
(jemleýji barlag işi)

I. Atabaýew. *Sokak.*

A. Wolkow. *Obanyň suraty.*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ýu. Ýelizarow. *Güýz.*

E. Bazarow. *Aktaş suraty.*

Ýokardaky suratlary gözden geçiriň. Hakykatdan hem gözel ülkämiz bar. Olaryň owadanlygyny şahyrlar goşgularynda wasp edýärler, aýdymçylar aýdym edip aýdýarlar, suratkeşler dürli reňkleriň kömeginde suratlandyrýarlar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

II. Test soraglary:

1. Esasy reňkler haýsy hatarda berlipdir?

2. Haýsy nagşyň iki sany bezeg güli bar?

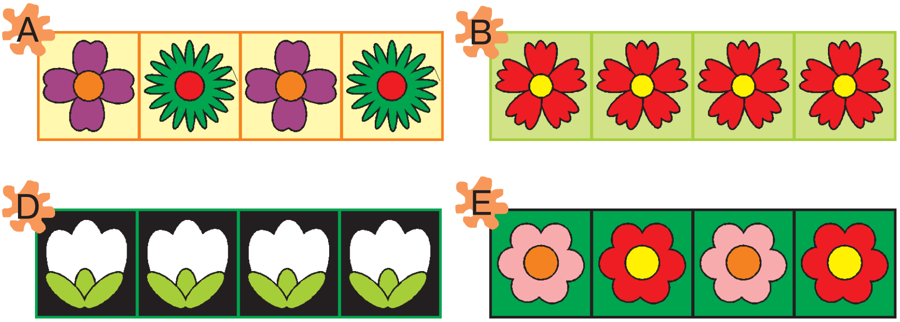

3. Haýsy reňkler jübütligi kontrast däl?

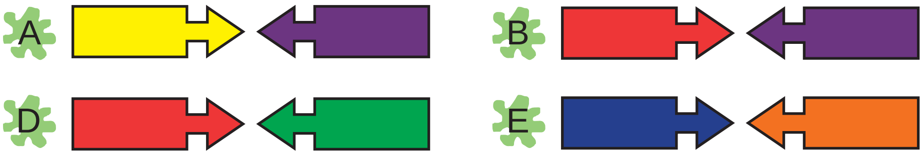

4. Haýsy nagşyň fony we bezeg gülüni reňki dogry saýlanmandyr?

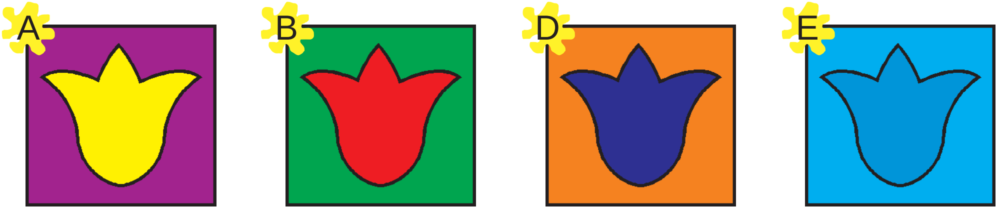

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

5. Haýsy suratda relýefli heýkel şekillendirilen?

A

B

D

E

6. Aşakdaky getirilen şekillendiriş sungaty eserlerini gözden geçirip, olaryň her biriniň adyny degişlilikde goýuşdyryň.

A

B
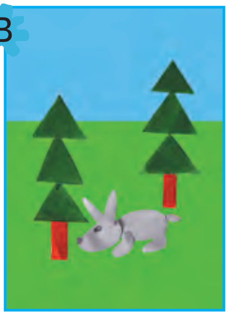
D

E

1. Applikasiýa.
2. Peýzaž.
3. Heýkel.
4. Dörtburçly nagyş.

7. Çölüň suraty çekilende esasan haýsy reňklerden peýdalanylýar?

A Gyzgyn reňkler. B Esasy reňkler. D Sowuk reňkler. E Kontrast reňkler.

8. Suratda haýsy multfilmiň gahrymanlary suratlandyrylypdyr?

A
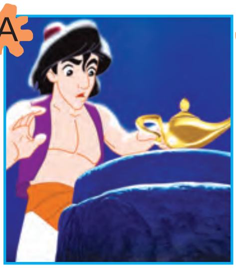
B
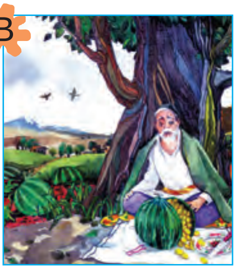
D

E

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

1. Altyn garpyz.
2. Alaweddiniň jadyly çyrasy.
3. Şem göteren pişik.
4. Dur, bakaly!

9. Mämişi reňki görkeziň.

A B D E

10. Haýsy surat diňe gyzgyn reňkler bilen çekilipdir?

A

B

D

E

II. Ýumuş.

Gadyrly okuwçy, ýylyň ahyrynda ülkämiziň tebigaty hakynda surat çekmäge synanyşyň. Ony ýerine ýetirmek üçin 3-nji synpyň dowamynda «Şekillendiriş sungaty» dersinden alan bilim we başarnyklaryňyzy ulanyň.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

MAZMUNY

Surat çekmek üçin ýer taýýarlamak........................ 4

I ÇÄRÝEK

1. «Özbegistan — meniň Watanym» temasynda surat çekmek.. 6
2. «Ýaz – geçdi saz» temasynda surat çekmek. 10
3. Atlas matasynda reňkler öwüşgini.. 13
4. Ýol-ýol nagyş çekmek... 19
5. Miweleriň suratyny çekmek 26
6. Heýkeltaraşlyk 30
7. Dörtburçly nagyş çekmek 34
8. «Dagda güýz» temasynda surat çekmek 40
9. Aralyk barlag işi 45

II ÇÄRÝEK

10. Tebigy materiallardan jandarlaryň şekilini işlemek (applikasiýa) 48

11–12. «Giçki güýz» temasynda surat çekmek.... 54

13. «Pyşdyl bilen içýan» basnýasy esasynda surat çekmek 59
14. «Nasreddin Ependi» temasynda heýkel ýasamak 63
15. «Derbaz oglan» temasynda surat çekmek 67

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

16. «Ülkämizde gyş» temasynda surat çekmek. . 71
17. Aralyk barlag işi 75

III ÇÄRÝEK

18. «Gyşky oýunlar» temasynda surat çekmek... 78
19. Binagärlik nagşyny çekmek 82
20. «Haýwanat bagynda» temasynda surat çekmek. 86
21. «Meniň söýýän ertekim» temasynda surat çekmek. 91
22. Natýurmort çekmek 95
23. «Tilki we durna» ertekisi esasynda heýkel ýasamak 98
24. «Söýýän sport görnüşim» temasynda surat çekmek 101
25. «Bahar gülleri» temasynda surat çekmek ... 104
26. «Nowruz baýramy» gutlag hatyny çekmek.... 109
27. Aralyk barlag işi 112

IV ÇÄRÝEK

28 Tegelek nagyş çekmek.................................... 116
29–30. Küýzegärçilik. Toýundan legen ýasamak 120
31. «Agşam» temasynda surat çekmek 125
32. «Sirk tomaşasy» temasynda heýkel ýasamak 130
33–34. Janajan ülke (jemleýji barlag işi)............. 136

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

MUYASSAR ISOQOVA, RAHIM HASANOV,
BAHODIR HAYDAROV, ASQARALI SULAYMONOV,
SAODAT JUMANIYOZOVA, BOBIR AZIMOV

TASVIRIY SAN'AT

Umumta'lim maktablarining
3-sinfi uchun darslik

(*Turkman tilida*)

Toshkent — «Yangiyo'l poligraph service» — 2014

Terjime eden — *K. Hallyýew*
Redaktor — *G. Abdullaýewa*
Suratçy — *B. Abdirow*
Heýkeltaraşlar — *A. Rahimow, J. Abduwahobow*
Tehredakdor — *M. Riskiýew*
Korrektor — *G. Abdullaýewa*

Original maketden çap etmäge rugsat edildi______. Ölçegi 70x90$^{1}/_{16}$. «Arial» garniturasy. Ofset çap ediliş usuly. Şertli neşir listi __. Neşirýat-hasap listi ___. ____nusgada çap edildi. Sargyt №

RESPUBLIKANYŇ ÝÖRITE KITAP GAZNASYNYŇ HASABYNDAN KÄRENDE ÜÇIN ÇAP EDILDI.

«Yangiyo'l poligraph service» JÇJ çaphanasynda çap edildi.
Ýangiýol şäheri, Samarkant köçesi 44.

85.103
T25

Şekillendiriş sungaty: Umumy bilim berýän mekdepleriň 3-nji synpy üçin derslik/ M. Isakowa, R.Hasanow, B.Haýdarow, A. Suleýmanow, S. Jumaniýazowa, B. Azimow. — D.: «Yangiyo'l poligraph service», 2014 – 144 s.

I. Isakowa, Muýassar.

BBK 85.103ya71

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Kärendesine berlen dersligiň ýagdaýyny görkezýän jedwel

T/n	Okuwçynyň ady, familiýasy	Okuw ýyly	Dersligiň alnandaky ýagdaýy	Synp ýolbaşçy-synyň goly	Dersligiň tabşyrylan-daky ýagdaýy	Synp ýolbaş-çysynyň goly
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Derslik kärendesine berilip, okuw ýylynyň ahyrynda gaýtarylyp alnanda ýokardaky jedwel synp ýolbaşçysy tarapyndan aşakdaky baha bermek ölçeglerine esaslanylyp doldurylýar:

Täze	Dersligiň birinji gezek peýdalanmaga berlendäki ýagdaýy.
Ýagşy	Sahaby bütin, dersligiň esasy böleginde aýrylmandyr. Ähli sahypalary bar, ýyrtylmadyk, goparylmadyk, sahypalarynda ýazgylar we çyzyklar ýok.
Kanagatlanarly	Kitabyň daşy ýenjilen, ep-esli çyzylan, gyralary gädilen, dersligiň esasy böleginden aýrylan ýerleri bar, peýdalanyjy tarapyndan kanagatlanarly abatlanan. Goparylan sahypalary täzeden ýelmenen, käbir sahypalary çyzylan.
Kanagatlanarsyz	Kitabyň daşy çyzylan, ýyrtylan, esasy böleginden aýrylan ýa-da bütinleý ýok, kanagatlanarsyzabatlanan. Sahypalary ýyrtylan, sahypalary ýetişmeýär, çyzylyp taşlanan. Dersligi dikeldip bolmaýar.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE